

Göteborgs Stifts-Tidning

Tvåhundraertiosjätte årgången

Nr 4

Torsdagen den 20 juni

2024

Lutherstiftelsen

Ledare

Herrens hus

MIDSOMMARDAGEN / JOHANNES DÖPARENS DAG

Fridafors kyrka: Gtj 11 J-E Appell
Göteborg Lutherstiftelsen, Ekmansgatan 3:
Gtj 11 I Svenungsson
Kristianstad Gratia Dei: Vesper med predikan 18:30 Robert Johannesson
Uddevalla Mariakyrkan, Sommarhemsv. 4:
Gtj 10 S Eriksen

SÖNDAGEN EFTER MIDSOMMAR / FJÄRDE SÖN. E. TREFALDIGHET

Borås Johannes förs., Gustav Adolfsg. 7: Gtj 10 G Andersson
Emmaboda S:t Andreas förs., Södra v. 22:
Gtj 11 A Petersson
Göteborg Immanuel förs., Glöstorpsv 49:
Hm 11 B Birgersson
Göteborg Lutherstiftelsen, Ekmansgatan 3:
Hm HHN 11 C S Block
Kinna Den gode Herdens förs., Näsgatan 2
(Pingstkyrkan): Gtj 15 G Andersson
Kristianstad Gratia Dei: Hm 11 J-E Appell
Uddevalla Mariakyrkan, Sommarhemsv. 4:
Hm 10 T Olsson
Värmlandsnäs, Hm, 11 S Eriksen. Kontakta
P Toräng 070 615 11 61 för mer info.

APOSTLADAGEN

Alvesta Helga Trefaldighets förs., Storgatan
36: Hm 10 J-E Appell
Emmaboda S:t Andreas förs., Södra v. 22:
Gtj 11 A Petersson
Göteborg Immanuel förs., Glöstorpsv 49:
Hm 11 N Olsson
Göteborg Lutherstiftelsen, Ekmansgatan 3:
Gtj 11 D Johannesson
Helsingborg S:t Matteus, Bruksg. 27; Hm
M Lindström
Kinna Den gode Herdens förs., Näsgatan 2
(Pingstkyrkan): Hm 10 H Vestergård
Kristianstad Gratia Dei: Hm 11 A Almer
Kungälv Kvarngatan 8: Hm 15 S Eriksen
Lund S:t Markus, Biskopsg. 10: Gtj 11 L
Artman
Skara Missionsprovinsen, Betaniakyrkan,
Vasagatan 10: Hm 10 O Wessman
Uddevalla Mariakyrkan, Sommarhemsv. 4:
Gtj 10 S Eriksen
Växjö Kyrkl. Förb., Torpabacken 3: Gtj 11 P
Gustafsson

Predikaturerna fortsätter på sidan 3.

Borde kyrkor i Stockholm rivras för att göra plats för bostadsbyggande? Just detta föreslog en chefsekonom på den marknadsliberala tanke-smedjan Timbro, *Fredrik Kopsch*. Han gick så långt att han föreslog att S:ta Clara kyrka i Stockholms innerstad kunde göras om till nattklubb! En bakgrund till detta utspel är observationen att så många kyrkor runt om i landet används mycket sparsamt. I klarspråk ekar de tomma. Utspellet fick snabbt spridning, och väckte uppmärksamhet, åtminstone i kyrkliga tidningar. Tidningen Dagen kunde rapportera att chefsekonomen dock vände i frågan sedan han besökt en morgonbön i S:ta Clara kyrka (Dagen den 15 maj 2024). Just S:ta Clara var kanske ett illa valt exempel på ett underutnyttjat kyrkorum. Kyrkan har under åren blivit rikskänd för sitt omfattande diakonala arbete bland Stockholms utsatta, och ligger mycket strategiskt till mellan Stockholms central och Sergels torg. Torget, som i folkmun kallas "Plattan", var under många år ökänt för sin narkotikahandel, innan knarkhandeln blev ett alldagligt fenomen i små centralorter långt ute på landsbygden.

Egentligen finns det ingen anledning att fästa någon större uppmärksamhet vid ett impulsivt utspel, som antagligen inte var allvarligt menat. Tankesmedjor lever på att synas och höras. För att få genomslag i mediebruset behöver de uttrycka sig provocerande. Sedan länge är också kristendomen ett lovligt byte i den allmänna debatten. När Sverigedemokraterna föreslår stängning av moskéer som sprider radikala islamistiska budskap betraktas det som kontroversiellt och väcker mot-

hugg. Landets kristna är däremot vana vid att vara föremål för missaktning, och orkar inte alltid reagera på alla osakligheter de hör och läser. Timbros utspel visar hur kritiken mot den kristna västerländska kulturen numera genomsyrar samhället. När talibanerna i Afghanistan sprängde gamla Buddha-statyer eller när Islamiska staten (IS) senare gick lös på kulturarvet i Irak och Syrien väckte det en våg av förfäran och fördömanden i västvärlden. Tyvärr verkar man sakna samma känsla för Europas gamla kristna kulturarv. Man sätter inte värde på sitt eget arv.

Man behöver ändå peka på anledningen till att så många fina gamla kyrkor i landet står tomma om söndagarna, utan att någon gudstjänst firas i dem. Vanligtvis brukar man svepande hänvisa till den allmänna sekulariseringen i samhället. "Svenskarna efterfrågar inte längre gudstjänster", brukar det heta. På många håll är det också så – men långt ifrån överallt! I delar av Sverige har det tills ganska nyligen funnits levande församlingar inom Svenska kyrkan, med ett livaktigt gudstjänstliv. Det gäller inte minst de delar av landet som präglats av gammalkyrklighet (såsom på Västkusten och i Småland) eller bygder där olika lågkyrkliga väckelser av rosenianskt eller læstadianskt snitt gått fram. Dessutom har det i stads- miljöer och på vissa bruksorter, som inte varit kända som speciellt kyrkliga områden, funnits högkyrkligt präglade församlingar med välbesökta gudstjänster. Numera står dock också dessa kyrkor i regel nedsläckta och ger ett övergivet intryck. Anledningen till detta är ofta inte att *kyrkfolket* plötsligt se-

kulariserats, utan att luften gått ur Svenska kyrkan som organisation. En motor i sekulariseringen har varit introduktionen av kvinnliga präster, men också från de allt mer fåtåliga manliga prästernas sida möter kyrkofolket ofta *ett annat evangelium* (Gal 1:6). Många trogna kyrkobesökare har med rätta tagit fasta på Bibelns skarpa varningar för det falska "evangeliet", och slutat att delta i gudstjänster där de inte längre kan känna igen den gode herdens röst i budskapet de möter. En del har med sorg sagt upp medlemskapet i Svenska kyrkan. Många kyrkokristna hade dock gärna önskat att få fira en vanlig gudstjänst i någon gammal församlingskyrka, så länge gudstjänsten bara firas i enlighet den lära och de ordningar som ges i Bibeln och bekännelseskriterierna. Mot den bakgrunden kan utspelen från Timbro och andra tyckare om att riva oanvända kyrkor eller om att använda dem för profana ändamål

upplevas som magstarkt. Först har det bekännelsetrogna kyrkofolket sakta men säkert trängts ut ur kyrkorna, och sedan skall dessa tas ur bruk därför att människor inte längre sägs efterfråga gudstjänster. De kristna tillhör sällan de mest lättkränkta och högljudda befolknings-skikten, utan har vant sig vid att fördrå olika slags orätter med tålmodighet. Ibland kan dock också de med rätta känna sig kränkta. Kritiken bör dock riktas mot det politiska etablissemanget, som bär ansvar för utvecklingen inom Svenska kyrkan sedan 1958, snarare än mot Timbro och andra observatörer. Timbro har faktiskt under åren kritiserat den politiska vänstervridningen inom Svenska kyrkans ledarskap, eller den så kallade 68-vänsterns framfart, som stöpt om fädernas kyrka till våra dagars "68-kyrka".

Just i Stockholm finns faktiskt två gudstjänstfirande gemenskaper inom *Missionsprovinsen*, S:t Stefanus konionia och S:t Filippus församlingsplantering, som saknar kyrkorum att fira gudstjänst i, och som skulle kunna bidra till att fylla nedsläckta kyrkor med psalmsång, bön och predikan. Det är stötande för det allmänna rättsmedvetandet att landets kyrkor kan användas för snart sagt alla tänkbara ändamål, samtidigt som man nekar grupper av bekännelsetroget kyrkofolk att fira traditionella gudstjänster där. Dessa kyrkobyggnader är trots allt byggda just för det ändamålet. Utan att kyrkorna officiellt tagits ur bruk och avsakraliserats har de alltmer övergått till att fungera som konserthus eller som ett extra folkets hus på orten. Kyrkoordningen stadgar att kyrkorummen skall användas med pietet, men dessa skrivningar har visat sig vara "gummiparagrafer" när de som beslutar om användningen av kyrkorna ofta saknar känsla för kyrkorummets helgd. Det tycks finnas få begränsningar för hur en gammal kyrka får användas – utom att den under inga omständigheter får användas av Missionsprovinsen. Med tiden lär det dock bli svårt att upprätthålla så obegripliga gränsdragningar, som svärigen låter sig förklaras.

Lyckligtvis sitter inte kristendomen i kyrkväggarna. Under den kristna kyrkans cirka 2000 år långa historia har kristendomen existerat under de mest skiftande förhållanden. Den har inte bara överlevt utan också spridit sig. En kristen guds-

tjänst kan naturligtvis firas utan den inramning som en gammal svensk sockenkyrka ger. I ett mindre och enklare gudstjänstrum kan den kristna gemenskapen och de troendes inbördes omsorg bli än mer påtaglig än i en stor kyrka, där en stab av anställda medarbetare utför alla förekommande arbetsuppgifter med effektiv professionalitet, medan kyrkobesökarna reduceras till "konsumenter" av de tjänster församlingen erbjuder. Redan aposteln Paulus vittnar om att han vant sig vid att leva och verka under olika materiella förhållanden: "Jag kan leva enkelt och jag kan leva i överflöd. Med allt och med alla förhållanden är jag förtrogen. Jag kan vara mätt och jag kan vara hungrig, leva i överflöd och lida brist." (Fil 4:12) Inte bara enskilda kristna utan också kristna församlingar bör ha samma beredskap som Paulus, att vara anpassningsbara i fråga om materiella förhållanden men fasta i fråga om evangeliet.

Med hjälp av kyrkoantikvarisk ersättning från staten står dock de vackra och värdiga sockenkyrkorna kvar. De fortsätter att vittna om den kristna tron som en bärande del i Sveriges kulturarv. Från Skåne till Lappland vittnar de om att det ändå är den kristna tron – inte asatron eller den samiska religionen – som gjort Sverige till det land det är, och som vi kan känna igen som vårt jordiska hemland här i tiden. Också för nya generationer av avkristnade svenskar fortsätter de att vittna om fädernas tro.

Vad det än blir av dessa kyrkobyggnader så vet vi med säkerhet att Kristi kyrka består hur tiderna än skiftar. Detta uttrycks i *Frans Mikael Franzéns* friska påskpsalm från 1800-talet:

I stormar och strider hans kyrka består.

Så vitt den sig sprider som jordkretsen når.

Den för över världen den levandes bud

och vittnar bland svärden och bålen om Gud,

och vittnar om honom, o tröst i all nöd,

som, död för vår synd, blev genom sin död

vår segrande Herre. Halleluja!

(Sv Ps 146:4)

Anders Alapää

GST:s redaktion och Lutherstiftelsen har bytt adress

Ny post- och besöksadress:
Ekmansgatan 3, 411 32 Göteborg

Nya e-postadresser:
gbgs.stifts.tidning@gmail.com
lutherstiftelsen.goteborg@gmail.com

Redaktion

Patrik Toräng, ansvarig utgivare
E-post: patrik.torang@gmail.com

REDAKTION och EXPEDITION

Ekmansgatan 3, 411 32 Göteborg

E-post: gbgs.stifts.tidning@gmail.com
Tel. **070 615 11 61** (Till Patrik Toräng)
www.goteborgsstiftstidning.se

Prenumeration

Helår: 350 kr (9 nr inkl. julnr)
Nypren- och gåvopren: 275 kr
Halvår: 200 kr (5 nr)

ANNONSPRISER

Första sidan 6 kr/mm, textsidan 5 kr/mm.
Döds- och tackannonser 5 kr/mm.
Förlovnings-, vigsel- och födelse-
annonser 100 kr/st.

Moms tillkommer. Annonser skall inlämnas senast onsdag två veckor före påföljande tidnings utgivning.

Pg 2 55 21-6
Bg 340-5826

ISSN 0345-4290 Eget tryck

Forts från sidan 1.

SJÄTTE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Alvesta Helga Trefaldighets förs., Storgatan 36: Hm 15 J Brandt Erlandsson
Borås Johannes förs., Gustav Adolfsg. 7: Hm 10 H Vestergård
Emmaboda S:t Andreas förs., Södra v. 22: Hm 11 J Brandt Erlandsson
Fridafors kyrka: Hm 11 J-E Appell
Göteborg Immanuel förs., Glöstorpsv 49: Hm 11 G Skilling
Göteborg Lutherstiftelsen, Ekmansgatan 3: Gtj 11 I Svenungsson
Kristianstad Gratia Dei: Hm 11 L Artman
Lund S:t Markus, Biskopsg. 10: Hm 11 P Toräng
Ravlanda G:a skolan: Gtj 15 P Toräng
Skara Missionsprovinsen, Betaniakyrkan, Vasagatan 10: Hm 10 Jonatan Ådahl
Uddevalla Mariakyrkan, Sommarhemsv. 4: Hm 10 L Nilsson

KRISTI FÖRKLARINGS DAG

Alvesta Helga Trefaldighets förs., Storgatan 36: Hm 15 J-E Appell
Emmaboda S:t Andreas förs., Södra v. 22: Sånggtj 11 E Ängdahl
Göteborg Immanuel förs., Glöstorpsv 49: Hm 11 N Olsson
Göteborg Lutherstiftelsen, Ekmansgatan 3: Gtj 11 C S Block. Nattvarvsförhör
Kinna Den gode Herdens förs., Näsgatan 2 (Pingstkyrkan): Hm 10 Rune Imberg
Kristianstad Gratia Dei: Hm 11 J-E Appell
Helsingborg, S:t Matteus, Bruksg. 27: Hm 15 M Lindström
Skara Missionsprovinsen, Betaniakyrkan, Vasagatan 10: Hm 10 O Wessman
Uddevalla Mariakyrkan, Sommarhemsv. 4: Gtj 10 T Olsson
Växjö Kyrkl. förb., Torpbacken 3: Hm 11 I Svenungsson

ÅTTONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Alvesta Helga Trefaldighets förs., Storgatan 36: Hm 15 L Artman
Fridafors kyrka: Gtj 16 J-E Appell
Emmaboda S:t Andreas förs., Södra v. 22: Gtj 11 A Petersson
Göteborg Immanuel förs., Glöstorpsv 49: Hm 11 N Olsson
Göteborg Lutherstiftelsen, Ekmansgatan 3: Hm 11 I Svenungsson
Kristianstad Gratia Dei: Hm 11 M Olsson
Lund S:t Markus, Biskopsg. 10: Hm 11 J-E Appell
Naums kyrka: Hm 11 A Eliasson
Uddevalla Mariakyrkan, Sommarhemsv. 4: Hm 10 L Nilsson

NIONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Alvesta Helga Trefaldighets förs., Storgatan 36: Hm 10 J Brandt Erlandsson
Emmaboda S:t Andreas förs., Södra v. 22: Hm 15 (Obs!) J Brandt Erlandsson
Göteborg Immanuel förs., Glöstorpsv 49: Hm 11 B Birgersson
Göteborg Lutherstiftelsen, Ekmansgatan 3: Gtj 11 T Johansson
Kinna Den gode Herdens förs., Näsgatan 2 (Pingstkyrkan): Hm 10 M Magnusson
Kristianstad Gratia Dei: Hm 11 M Olsson
Uddevalla Mariakyrkan, Sommarhemsv. 4: Gtj 10 H G Halmerius

TIONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Alvesta Helga Trefaldighets förs., Storgatan 36: Hm 10 J Brandt Erlandsson
Borås Johannes förs., Gustav Adolfsg. 7: Hm 10 G Andersson
Emmaboda S:t Andreas förs., Södra v. 22: Sånggtj 11 E Ängdahl
Fridafors kyrka: Hm 11 J-E Appell
Göteborg Immanuel förs., Glöstorpsv 49: Hm 11 J Appell
Göteborg Lutherstiftelsen, Ekmansgatan 3: Gtj 11 D Johansson
Huskvarna Tegnérsg. 8: Gtj 15 *Namn ej bestämt*
Kristianstad Gratia Dei: Hm 11 M Olsson
Lund S:t Markus, Biskopsg. 10: Hm 11 L Artman
Ravlanda, G:a skolan: Hm 15 J-E Appell
Uddevalla Mariakyrkan, Sommarhemsv. 4: Hm 10 L Nilsson

ELFTE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Alvesta Helga Trefaldighets förs., Storgatan 36: Hm 15 J Brandt Erlandsson
Emmaboda S:t Andreas förs., Södra v. 22: Fam.hm 11 J Brandt Erlandsson
Göteborg Immanuel förs., Glöstorpsv 49: Hm 11 G Skilling
Göteborg Lutherstiftelsen, Ekmansgatan 3: Gtj 11 I Svenungsson. Nattvarvsförhör
Helsingborg S:t Matteus, Bruksg. 27: Hm 15 A Karlgren
Kungälv Kvarngatan 8: Hm 15 S Eriksen
Kinna Den gode Herdens förs., Näsgatan 2 (Pingstkyrkan): Hm 10 G Andersson
Kristianstad Gratia Dei: Hm 11 M Olsson
Lund S:t Markus, Biskopsg. 10: Gtj 11 A Karlgren
Skara Missionsprovinsen, Betaniakyrkan, Vasagatan 10: Hm 10 Jonatan Ådahl
Uddevalla Mariakyrkan, Sommarhemsv. 4: Gtj 10 S Eriksen

TOLFTE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Alvesta Helga Trefaldighets förs., Storgatan 36: Hm 10 S Appell
Borås Johannes förs., Gustav Adolfsg. 7: Hm 10 H Vestergård
Emmaboda S:t Andreas förs., Södra v. 22: Gtj 11 A Petersson
Fridafors kyrka: Gtj 16 J-E Appell
Göteborg Immanuel förs., Glöstorpsv 49: Hm 11 J Appell
Göteborg Lutherstiftelsen, Ekmansgatan 3: Hm 11 T Laato
Huskvarna Tegnérsg. 8: Gtj 15 I Svenungsson
Kinna Den gode Herdens förs., Näsgatan 2 (Pingstkyrkan): Gtj 15 H Vestergård
Kristianstad Gratia Dei: Hm 11 M Olsson, avskedspredikan
Kungälv Kvarngatan 8: Hm 15 S Eriksen
Lund S:t Markus, Biskopsg. 10: Gtj 11 P Toräng
Uddevalla Mariakyrkan, Sommarhemsv. 4: Hm 10 L Nilsson

Be för Mariaskolan

Mariakyrkan i Umeå, en grundskola med kristen profil, kan åläggas att betala vite på 300 000 kronor och t.o.m. stängas om man inte ändrar sitt förhållningssätt till evolutions-teorin och Bibelns skapelselära. Det säger Skolinspektionen i en kritisk rapport. Man skriver att Mariaskolan måste ”upphöra med att framställa ovetenskapliga ifrågasättanden av evolutionsteorin eller jordens ålder som vetenskapliga”. En rad andra brister nämns också som obehöriga lärare och den växande skolans lokalsituation. Men det är undervisning om jordens och människans utvecklingshistoria som ses som så allvarliga missförhållanden att Umeå Kristna Friskoleförening kan mista sitt tillstånd att bedriva grundskola. Man är mycket kritisk till att lärare har framställt argument till stöd för att syndafloden som skildras i Bibeln har ägt rum med hänvisning till kreationistiska länkar och argument om sedimentlager i Grand Canyon som ger stöd för Bibelns ord om denna händelse.

I en intervju i tidningen Dagen (11/5) menar rektorn Johannes Axelson, också lärare i biologi, att skolan vinnlägger sig om att undervisa om evolutionsteorin på ett sakligt sätt och att den kritik som framförs delas av många som i grunden stöder denna teori. Och något som skolan framförallt vänder sig mot är inspektionens krav lärare är skyldiga att korrigerar elever som tror på Bibelns skildring av skapelsen: det vore ju ett brott mot religionsfriheten! Anmärkningsvärt är också att inspektören åberopar föreläsningar av rektorn på dennes fritid i kristna sammanhang till stöd för sin kritik.

Det är tydligt att Mariaskolan utsetts för kristendomsförföljelse: myndigheter kräver att en skola med kristen profil skall motarbeta biblisk kristen tro bland sina elever. Föga förvånande handlar det om evolutionsteorins ställning som grundläggande dogm i den ateistiska världsåskådningen och som Inspektionen vill att alla landets skolor skall förkunna. Låt oss be för Mariaskolan, dess personal och elever, för att situationen löses så att skolan även fortsättningsvis kan erbjuda sina elever en sund, god skolmiljö och en sann kristen profil.

Patrik Toräng

Inför Söndagen

DEN HELIGE JOHANNES DÖPARENS DAG / MIDSOMMARDAGEN

Luk 1:5-17

HÖGTID OCH VARDAG I TJÄNST HOS GUD

Sakarias och Elisabet visar genom tjänst och liv på trohet i förhållandet till Gud. Det finns hos dem kärlek till Gud. Det berättas om dem i evangeliet: ”Båda var rättfärdiga inför Gud och levde fläckfritt efter Herrens alla bud och föreskrifter.” Livet och gärningarna inrättades efter hur Gud ville ha det. De var noga med att följa och lyda Honom. Inriktningen blev att älska Gud av hela sitt hjärta. Sakarias och Elisabet var ett fromt par och detta har mycket att lära människor på varje tid.

Sakarias och Elisabet är goda föredömen i kärleken till Gud. Högtid och vardag fick de vara i tjänst hos Gud. Herren är noga med att Hans lag blir förkunnad också nu. Lagen utgör för oss som lever i det nya förbundets tid inte någon frälsningsväg, ty för oss är vägen till himmelen Kristus.

Även i våra dagar finns det människor som vill vara i tjänst hos Gud både när det gäller högtid och vardag. Men de flesta i vår tid tar det inte noga med Guds lag. De tycker att det är tungt och tråkigt med Guds lag och bryr sig inte om den. Var och en skall pröva sig i ljuset av Guds Ord för att se hur det är i eget hjärta och liv. Det blir välsignelse av att vandra efter Herrens bud och stadgar. Det blir inte tungt för dem som vill leva i trohet i förhållandet till Gud att leva till Hans ära. Högtid och vardag får präglas av att Gud leder dem som älskar Honom.

Om det gamla paret står det: ”Men de hade inga barn, eftersom Elisabet var ofruktsam och båda var till åren.” Det står i evangeliet inte något om att de klagade över att det förhöll sig så. Vi vet dock att trohet-

en och kärleken till Gud kan sättas på prov. Motgångar kan möta. Svårigheter och sjukdomar av olika slag kan komma till oss. Läser vi längre fram i det första kapitlet hos Lukas ser vi dock att både Sakarias och Elisabet på flera sätt ger uttryck för de svårigheter som kommit till dem. Vi får även möta deras tacksamhet och glädje över Guds underbara gärningar och Johannes Döparens födelse.

När turen kom till avdelningen som Sakarias tillhörde enligt den särskilda turordningen, fick han vid den sedvanliga lottningen uppdraget att gå in i Herrens tempel och tända rökelseoffret. Då skedde något mäktigt, märkligt och stort. En Herrens ängel visade sig för honom. ”Allt folket stod utanför och bad medan rökelseoffret bars fram.” Högtid och vardag i tjänst hos Gud innebär att bönen får vara viktig och nödvändig. Både innanför och utanför templets murar skall bönen vara viktig. När vi tänker på bönen finns så många möjligheter till den. I templet, i kyrkan och gudstjänsten beder vi. Sakarias blev rädd när han fick se ängeln. Men ängeln hade både tröst och budskapet om Johannes Döparens kommande födelse att räcka honom. ”Frukta inte, Sakarias. Din bön har blivit hörd.” I tjänst hos Gud vill vi bedja. Varje dag får det ske hemma i enskildhet eller tillsammans med någon annan eller flera andra. Bönen är en tillgång som Herren har givit oss. Men det är också många tillfällen att bedja i Guds hus. Den gemensamma bönen i Guds hus kan innehålla mycket, liksom den stilla och enskilda bönen där. Vi kan bedja för dem som är frånvarande och sjuka och inte kan komma. Vi kan bedja för dem som inte vill komma att det skulle få bli sinnesändring, omvändelse och en ny inriktning med liv för Gud. Vi kan bedja om andras och egen frälsning. Vi kan i bönen tacka Gud för Hans stora nåd mot oss. Vi kan tacka för Kristi lidande, för Hans kors, lidande, död och seger för oss. Vi kan tacka för Kristi rättfärdighet och den rättfärdighet Han vunnit åt oss. Ja, exemplet är flera och många.

Bönen måste ha varit levande för Sakarias och Elisabet. De fick också uppleva att bönen för med sig välsignelse. Bönhörelsen fick Saka-

rias i templet uppleva genom ängeln stora budskap. Detta fick Sakarias flera bevis på. Fröjd, jubel hos Sakarias och glädje hos många över Johannes döparens födelse talar ängeln om. I slutet av Lukasevangeliets första kapitel läser vi om hur Sakarias blev uppfylld av den Helige Ande och profeterade och så kommer där Sakarias lovsång till glädje för många. Högtid och vardag i tjänst hos Gud betyder således en mottagandets glädje. Denna mottagandets glädje pekar på att det finns en Givare. Gud är alla goda gåvors givare. Nu i sommartid vill många tänka på allt det vackra i naturen, de sköna gröna kläderna. Vi tänker på Skaparen och skapelsen. Gud skapar nytt. Den ljusa årstiden och årstidsväxlingarna är det Gud själv som står bakom. Genom dagens evangelium får hjärta och tankar särskilt riktas mot frälsningen.

Guds kärlek till mänskligheten leder till att Han både vill och kan skapa nytt i en människas hjärta. Ängeln lämnar besked om olika gåvor från Gud. Den rädsla som först fanns hos Sakarias över den stora upplevelsen i templet skulle få utbytas mot frimodighet och tröst. För båda makarna blev det uppmuntran och tröst från Gud genom bönhörelsen och löftet om Johannes födelse. När allt hopp mänskligt sett var ute för Elisabet och Sakarias, griper Gud in med sitt goda löfte om att de skulle få ett efterlängt barn. Dessutom skulle det vara något särskilt med detta barn.

Hur viktig trösten från Gud är märker vi också i dagens gammaltestamentliga text från profeten Jesajas 40:e kapitel. Högtid och vardag i tjänst hos Gud genom mottagandets glädje får många utöver Sakarias och Elisabet uppleva. Goda ting skall ske genom Johannes Döparen. Stora ting skall han uträtta genom sin verksamhet bland Guds egendomsfolk, som vi ser i slutet av vår text. Genom just Johannes Döparen får vi tänka på den som han skulle bereda vägen för, Messias, Jesus, världens Frälsare. Med stor tacksamhet och mottagandets glädje vill varje sann kristen vända tillbaka till Johannes Döparens ord när Johannes såg Jesus komma: ”Se Guds lamm, som tar bort världens synd”, Joh. 1:29. Gång på gång vill Jesu lärjungar också låta sig påminnas

APOSTLADAGEN

Luk 5:1-11

Ni har inte utvalt mig, utan jag har utvalt er och bestämt er till att gå ut i världen och bära frukt, frukt som består, och då skall Fadern ge er vad ni än ber honom om i mitt namn. Joh. 15:16.

Så säger Jesus om sina första lärjungar, dem som vi kallar apostlarna. Det han säger är också en förutskattning för Kristi kyrka i alla tider.

JESUS UTRUSTAR MÄNNISKOR ATT VARA REDSKAP FÖR HANS RIKE

1. Jesus vill ha människor som redskap för att alla folk skall höra om hans frälsning.

Jesus har sagt: "Skörden är stor men arbetarna är få. Bed därför skördens Herre att han sänder arbetare till sin skörd." I dagens evangelium berättas att en stor skara människor lyss-

om Jesu egna ord: "Ty så älskade Gud världen att Han utgav sin enfödde Son, för att den som tror på Honom inte skall gå förlorad utan ha evigt liv", Joh 3:16.

Så stort för Sakarias och Elisabet med den mottagandets glädje de fick erfara! Så stort även för Johannes Döparen med att få i högtid och vardag vara i tjänst hos Gud! Den Helige Andes närvaro hos Johannes redan i moderlivet och sedan i hans gärning ledde till stora förändringar för dem som ville ta emot honom.

Att gå Guds ärenden i högtid och vardag var en levande verklighet för Sakarias, Elisabet och för Johannes Döparen. Måtte då vi ta lärdom av dessa! Om Sakarias och Elisabet hette det att de var rättfärdiga inför Gud. Detta kan leda hjärta och tankar hos oss till den högre och djupare rättfärdigheten som finns bara hos En, Honom som vi lärt oss om att Han är både sann Gud och sann människa, Jesus Kristus. Så får Den Helige Johannes Döparens dag visa oss på Honom som var utan synd, vår Herre och Frälsare. Det är i Hans tjänst vi får vara i både högtid och vardag. Det vill vi med glädje tacka för. I Jesu namn. Amen.

Anders Hjalmarsson

TEXTLÄSNINGAR

1983 års Evangeliebok

DEN HELIGE JOHANNES
DÖPARENS DAG eller
MIDSOMMARDAGEN
Rubrik: Skapelse och frälsning
GT-text: Jes 40:1-8
Epistel: Apg 14:16-17
Evangelium: Luk 1:5-17
Psaltarsalm: 92:2-16 alt. 104:1-13, 27-28

2003 års Evangeliebok

MIDSOMMARDAGEN
Rubrik: Skapelsen
GT-text: 1 Mos 1:1-13
Epistel: Apg 14:15-17
Evangelium: Joh 1:1-5
Psaltarsalm: 104:1-13

1983 års Evangeliebok

APOSTLADAGEN
Rubrik: Lärjungaskapet
GT-text: 1 Mos 12:1-4
Epistel: 1 Tim 1:12-17
Evangelium: Luk 5:1-11
Psaltarsalm: 112:1-10 alt. 40:5-12

2003 års Evangeliebok

APOSTLADAGEN
Rubrik: Sänd mig
GT-text: Hes 1:26-2:3, 8-10
Epistel: 1 Tim 1:12-17
Evangelium: Luk 5:1-11
Psaltarsalm: 40:6-12

1983 års Evangeliebok

KRISTI FÖRKLARINGS DAG
Rubrik: Jesus förhärliagd
GT-text: 2 Mos 34:27-35
Epistel: 2 Petr 1:16-18
Evangelium: Matt 17:1-8
Psaltarsalm: 89:12-19 alt. 110:1-7

2003 års Evangeliebok

KRISTI FÖRKLARINGS DAG
Rubrik: Jesus förhärliagd
GT-text: 2 Mos 24:12-18
Epistel: 2 Petr 1:16-18
Evangelium: Matt 17:1-8
Psaltarsalm: 89:12-18

1983 års Evangeliebok

ÅTTONDE SÖNDAGEN
EFTER TREFALDIGHET
Rubrik: Andlig klarsyn
GT-text: Mika 3:5-7
Epistel: 1 Joh 4:1-6
Evangelium: Matt 7:15-21
Psaltarsalm: 1:1-6 alt. 94:12-22

2003 års Evangeliebok

ÅTTONDE SÖNDAGEN
EFTER TREFALDIGHET
Rubrik: Andlig klarsyn
GT-text: Mika 3:5-8
Epistel: 1 Joh 4:1-6
Evangelium: Matt 7:15-21
Psaltarsalm: 119:30-35

1983 års Evangeliebok

TIONDE SÖNDAGEN
EFTER TREFALDIGHET
Rubrik: Förspilda tillfällen
GT-text: Jer 13:15-17
Epistel: Upp 3:1-3
Evangelium: Luk 19:41-47
Psaltarsalm: 32:5b-11 alt. 38:2-5, 19-23

2003 års Evangeliebok

TIONDE SÖNDAGEN
EFTER TREFALDIGHET
Rubrik: Nådens gåvor
GT-text: Jes 27:2-6
Epistel: 1 Kor 12:12-26
Evangelium: Joh 15:1-9
Psaltarsalm: 28:6-9

1983 års Evangeliebok

ELFTE SÖNDAGEN
EFTER TREFALDIGHET
Rubrik: Äkta och falsk fromhet
GT-text: Jes 2:12-17
Epistel: Rom 3:21-26
Evangelium: Luk 18:9-14
Psaltarsalm: 115:1-11 alt. 51:1-21

2003 års Evangeliebok

ELFTE SÖNDAGEN
EFTER TREFALDIGHET
Rubrik: Tro och liv
GT-text: Jes 2:12-17
Epistel: Rom 3:21-28
Evangelium: Luk 18:9-14
Psaltarsalm: 143:6-10

1983 års Evangeliebok

TOLFTE SÖNDAGEN
EFTER TREFALDIGHET
Rubrik: Frihet i Kristus
GT-text: 1 Mos 1:24-26
Epistel: 2 Kor 3:4-8, 17-18
Evangelium: Mark 7:31-37
Psaltarsalm: 145:13b-21 alt. 147:1-20

2003 års Evangeliebok

TOLFTE SÖNDAGEN
EFTER TREFALDIGHET
Rubrik: Friheten i Kristus
GT-text: 2 Mos 4:10-17
Epistel: 2 Kor 3:4-8
Evangelium: Mark 7:31-37
Psaltarsalm: 145:13b-18

Guds ords tjänare

Om prästen och förkunnelsen

Einar Lundberg

Häftad, 152 sidor. 110:-

Porto och emballage tillkommer

Kontaktpuffgifter på sidan 2.

nade på Jesus. Skaran var så stor att han måste sitta i en båt för att kunna tala till alla. Hur skulle budskapet om Jesus och frälsningen från synd, död och dom genom honom kunna nå ut till människor i hela vår värld? Jesus utvalde apostlarna och sade till dem: "Såsom Fadern har sänt mig, så sänder jag er." I apostlarnas efterföljd har förkunnare och missionärer sänts ut i hela Kristi kyrkas historia. Varje efterföljare till Jesus är också kallad att med sitt liv och med ord vara ett vittnesbörd för världen. Men den som skall vara ett vittne om Jesus måste vara hans efterföljare och trogen mot honom.

2. Den som skall vara ett redskap i Jesu tjänst är helt beroende av honom och hans ord

Simon Petrus hade under en tid varit lärjunge till Jesus. Men han hade kvar arbetet som fiskare. Nu hade han arbetat en hel natt utan att få någon fisk, och så säger Jesus de överraskande orden till honom: "Ro ut på djupt vatten och lägg ut näten där." Simon eller Petrus som Jesus kallade honom, är en erfaren fiskare och vet när och var man kan vänta någon fångst, men eftersom Jesus säger det gör han i enlighet med Jesu ord. Han och de andra fiskarna får så mycket fisk att man fick hjälpas åt i flera båtar och båtarna höll på att sjunka. Vilket under!

I Kristi kyrka är det mycket arbete som skall utföras för att samla människor till Guds rike. Men ofta får de som skall utföra arbetet göra samma erfarenhet som vid fiskafånget i Gennesarets sjö: "Vi har arbetat i långa tider men till synes utan resultat." Så nedslående! Då är det viktigt att veta att fångsten eller skörden ligger helt i Herrens hand. Det är på Herrens ord man skall handla. Det är hans ord som skall bäras ut. Han vet tiden då man tålmodigt får arbeta och vänta utan att till synes se någon skörd. Men han vet också då tiden kan vara inne för en rik skörd. Den kan ske även om hans mänskliga redskap då fått lämna sin plats i denna världen. Detta vill han att hans efterföljare skall vara medvetna om, vare sig de är förkunnare eller på annat sätt får vara hans redskap, kanske som föräldrar som har att fostra sina barn. Det viktiga är att man är ett verktyg i Herrens hand och inte går egna vägar utan att han får leda med sin Ande och sitt ord.

3. Den som skall vara ett redskap i Jesu tjänst behöver vara medveten om sin egen synd och fattigdom.

Hur reagerade Simon Petrus när han fick se den stora fiskfångsten? Han och de andra som deltagit i fisket reagerade med bävan. Simon Petrus kastade sig ner vid Jesu knän och sade: "Lämna mig Herre, jag är en syndare." Han hade sett en skymt av Guds allvetenhet och allmakt och att inget är fördolt för Gud. Då förstod Petrus att Jesus också kände till hans liv och allt som varit. Han var avslöjad och insåg att han inte passade i Jesu gemenskap. Om en människa skall få en rätt gemenskap med sin Frälsare och om man skall kunna bli ett vittne om honom, är det nödvändigt att man lär känna sig själv, sin synd och fattigdom. Det behöver bli så både när man vänder om från de vägar som leder bort från Herren, men också när man lever i tro på honom. Högmot, självtillräcklighet, otro och egenrättfärdighet skulle annars stänga vägen helt till honom. Men i sitt ord, i bibeln och i gudstjänsten avslöjar Herren synder i hjärta och liv så mycket som man behöver se det. När man står inför Guds allvetenhets blick kommer det egna livet fram i sin rätta dager. Då blir det anledning till syndabekännelse och bön om nåd, ty man ser att man inte är värd att vara i Jesu gemenskap. Det är början till att kunna bli ett redskap i hans hand.

Då är det viktigt att man är uppriktig och inte drar sig bort från Herren och hans ord eller vill gömma undan sitt liv för honom. Men att man inte heller genom en egen rättfärdighet vill göra sig värd hans hjälp, utan faller ner inför honom så hjälplös man är med sin fattigdom och sitt kalla hjärta.

4. Den som skall vara ett redskap i Jesu tjänst behöver leva av hans nåd, kärlek och barmhärtighet.

Jesus gick inte bort från Simon Petrus. Jesus säger till honom: "Var inte rädd. Från denna stund skall du fånga människor." Det handlar om en mycket stor Frälsare som kan ta sig an en stackars människa med synd och brist, rena den människan från synden och göra den till sitt redskap. Det är idel nåd och barmhärtighet. Den nåd och barmhärtighet som fick Jesus att gå i syndares ställe och lida och dö på korset, för

att det skulle finnas syndernas förlåtelse och en hel rättfärdighet som en gåva av honom.

Så får det börja med alla som skall kunna vara redskap för Herren, vare sig det är apostlarna eller Kristi sändebud och efterföljare i alla tider. Att man får nåd, syndernas förlåtelse, kärlek och hjälp av Jesus. Simon Petrus hette Simon, det var hans gamla människa som kom fram och visade sig i övermod och felsteg, ja, till och med förnekelse av att han kände sin Herre och Frälsare. Men han fick av Jesus namnet Petrus, som visade att när han höll sig till räddningsklippan Jesus Kristus kunde han bli ett redskap, ja, till och med en klippa i Herrens tjänst och hans rike. Det kan du också bli när Jesus din Frälsare får ta hand om dig och ge dig sin Andes hjälp och kraft. Bed om detta!

5. Skall du vara ett redskap i Jesu tjänst behöver du följa honom, skördens Herre.

Lärjungarna lämnade allt och följde Jesus. Så skulle de kunna bli hans redskap. Han fick gå före och undervisa och leda dem.

Jesu efterföljare undervisas av Jesus i hans ord och tar emot hans kärlek och hans Andes kraft i ordet och nattvarden. De får be honom om hjälp i allt. När de följer honom i syndabekännelse, tro och lydnad utrustas de att bli redskap för hans rike. Då får de följa Jesus även om det blir lidande och svårigheter. Kärleken till Jesus och uppgiften att vara hans redskap och kraften och hjälpen från honom uppväger det som är svårt. Kraften och hjälpen får de endast av honom. Om skörden blir liten eller stor ligger i hans hand. Det får de lämna åt honom som är skördens Herre. Men vid hans återkomst skall de själva få vara en del av skörden och glädja sig över andra som vunnits för hans rike. Amen.

Carl Sixten Block

Man – kvinna – familj Ansvar eller egoism?

Einar Lundberg

Häftad, 63 sidor. **20 kr.**

Porto och emballage tillkommer.

Kontaktpuffgifter på sidan 2.

KRISTI FÖRKLARINGS DAG

Matt 17:1-8

På väg ner från berget befallde Jesus dem: ”Berätta inte för någon vad ni sett förrän Människosonen har uppstått från de döda” (Matt 17:9). Varför? Var det inte Jesus som sänt sina lärjungar att resa runt i Israels städer och annonsera att Guds rike var nära och predika evangelium? Vad var det som skett som de måste vara tysta om fram till påskdagen? Varför denna Jesushemlighet?

JESUSHEMLIGHETEN

1. Jesus avslöjar hemligheten för en begränsad skara

Evangelisten Matteus betonar att det var Jesus ensam som tog initiativ till de händelser som utspelar sig på berget. Jesus *tog med sig* lärjungarna. Men till skillnad från tidigare tar Jesus inte med sig alla, utan begränsar vittnena till tre, Petrus, Jakob och Johannes. Matteus berättar om ett annat tillfälle då Jesus tog med sig tre, nämligen till Getsemane. Med detta vill evangelisten lära oss att de här händelserna är av största vikt. Här får de tre se Jesus i sin härlighet, där i Getsemane i hans djupaste nöd och bönekamp. Kontrasten är total. Varför tre vittnen? Därför att Mose lag föreskrev två eller tre vittnen för att avgöra rättsaker. Lägg också märke till att vittnena inte är anonyma utan att de tre nämns vid namn. Jesus val att bara ta med sig tre understryker alltså både vikten av det som skedde och de tre lärjungarnas uppgift att vittna om det som skedde. Han hade något att avslöja för dem och han ville göra det i enskildhet.

Så är det alltjämt. När Jesus vill komma till tals med människor sker det ofta i ensamhet. Jesus behöver föra den han ska tala med åt sidan, till en plats där hon inte blir störd av vardagens uppgifter och mödor. Kanske är det den stilla ensamma stunden inför framför en öppen Bibel eller god andaktsbok, kanske är det sorgens eller motgångens stund. Det kan vara olika. Det viktiga är att Herren Jesus vill ha dessa stunder med sina lärjungar, så att de kan få djupare insikter i vem han är och deras behov av honom ensam. Det betyder inte att varje stund ensam med Jesus blir en förklaringsbergs-

upplevelse. Oftast blir det väl en stilla stund vid Jesus fötter, som det var för Maria. Men det händer också att Jesus avslöjar något stort, man får klarhet över någon sak på ett alldeles särskilt sätt. Man kanske har läst samma bibelställe många gånger, men så en dag kommer ett ljus över det på ett sätt som aldrig skett tidigare.

2. Hemligheten med vem Jesus är

Petrus hade å lärjungarnas vägnar några dagar tidigare bekänt att Jesus var Messias. Men han och de andra hade ännu inte förstått vem Jesus djupast sett var. Det avslöjas nu på berget, i två steg. Först förvandlas Jesus inför dem och framträder som en himmelsk varelse. Moses och Elia visar sig, de två som i Gamla testamentet fick samtala med Gud på ett högt berg, på Sinai. Nu sägs om dessa att de samtalade med Jesus. Lärjungarna får uppleva en repris på det de läst om i de heliga skrifterna när dessa två män samtalat med Herren själv. Det andra steget är att ett lysande moln visar sig. Vi påminns åter om Sinai och molnstoden som visade sig för Israel på berget och under ökenvandringen. Molnet var ett tecken på Guds egen närvaro. Ur molnet hördes en röst: ”Han är min älskade Son.” Det är Faderns röst – han tilltalar Jesus som son. Lärjungarna ser Jesus sådan han ser ut i sin himmelska härlighet, sådan han ska se ut när han återvänder med sina heliga änglar på domens dag. Men de hör också Guds Faders vittnesbörd om vem Jesus är: hans älskade son. Nu tänker kanske någon: Eja, att jag varit där och fått vara med om att se och höra detta. Men det är ju just vad du får. Det är det som sker nu. Lärjungarna var inte tysta för alltid. Efter Jesu uppståndelse berättade de för de andra lärjungarna och överallt dit de förde evangeliet om vad de varit med om. Så småningom blev det nedskrivet. Varje gång vi läser om vad som skedde får vi det uppmålat för våra ögon och vi får höra Faderns röst. Vi förs inte till Förklaringsberget, men Förklaringsberget kommer till oss genom Guds ord. Det är det som är det förunderliga med Bibelns ord.

3. Jesushemligheten gör lärjungarna skräckslagna

”När lärjungarna hörde det, föll de skräckslagna ner på sina ansikten.”

Att reagera med skräck inför det himmelska när det visar sig utan begränsning är det normala. Så sker varje gång en ängel eller Gud själv visar sig. Fadern och Sonen framträder och lärjungarna reagerar med skräck. Det här borde vara en tankeställare för oss. Vi instämmer i bekännelsen att Jesus Kristus är sann Gud. Men många människor ifrågasätter det. Jesus var en god och vis man, kanske en profet, men knappast Gud. Varför visade han inte det? Vi får svaret idag. Vi hade inte stått ut med honom om han kommit i hela sin härlighet. Vi ser vad som sker på berget när han för ett ögonblick förvandlas. Vi ska vara djupt tacksamma att Guds son kom till jorden i människogestalt, inte bara för att dela alla våra villkor och för att lida i vårt ställe. Nej, Gud behövde bli människa för att kunna komma oss människor nära. Hans helighet är förtärande för oss syndare. Men ett gudomligt ord kan stilla skräcken: ”Stå upp och var inte rädda!” När de står upp är molnet borta, Moses och Elia har försvunnit och Jesus står där som vanligt i sin mänskliga gestalt. Den gudomliga glansen lyser inte igenom längre.

4. Varför lärjungarna måste bevara hemligheten

På berget hade det avslöjats att Jesus inte bara var Messias utan Israels Gud själv. Lärjungarna hade fått lära sig att de skulle lyssna till Jesus som till Gud själv. Petrus hade några dagar tidigare motsagt Jesus när denne förklarar att han måste lida och dö för synden. Nu är det Petrus som blir tillrättavisd av den himmelska rösten. På vägen ner förbjuder Jesus dem att tala om vad de sett, inte för alltid, men till dess att han har dött och uppstått. Jesus måste ostört få utföra det uppdrag han kommit för att slutföra, nämligen att ta på sig mänsklighetens syndastraff och bära den upp på korsets stam. Inget fick hindra detta. Inte ens hemligheten om vem han var. Och lärjungarna lydde.

5. Jesushemligheten: Jesus allena

Nu är det vår kallelse att göra som de övriga lärjungarna, att tro på, ta vara på och hålla oss till Petrus, Jakobs och Johannes vittnesbörd om vad de sett och hört på berget. ”I forna tider talade Gud många gånger och på många sätt till

ÅTTONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

1 Joh 4:1–6

Ingång: Sv. Ps. 175 (1937)

ACK, BLIV HOS OSS, O JESU KRIST

I. De stolta andar dämpa ned, som snabba efter tidens sed.

Johannes, som har skrivit söndagens epistel, går ibland under benämningen "kärlekens apostel". Då är det viktigt att förstå något av vad kärlek innebär, och att det inte med rätta får användas som ett försvar för det som är orätt och synd. Kärleken är något utgivande och osjälvviskt, men ser ändå något olika ut i olika sammanhang. Först har vi förstås Guds kärlek till de människor som han har skapat. Den hör med till hans väsen och är något av en avspiegling av kärleken inom den treenige Guden. Det finns ingen motsättning mellan Guds olika egenskaper. När man säger att Gud är kärleken, betyder det inte något som strider mot att han är helig och har en vrede som skiljer honom från det som är ont. Han är som en förtärande eld, som både bränns, lyser och värmer. Sedan har vi en människas kärlek till Herren Jesus, och den är ett verk av den helige Ande. En människa blir dock frälst därför att Gud har älskat henne, och att hon tagit emot hans rättfärdighets gåva i Kristus, inte för att hon har älskat Gud.

Stolta andar är inte något bra. De

fäderna genom profeterna, men nu i den sista tiden har han talat till oss genom sin Son." Han är själv den enda vägen till Fadern. Jesus ensam gäller under livets alla förhållanden. Bara genom honom ensam kan du vara Gudi behaglig. Inför Gud är det Jesus ensam du kan och ska visa upp, inte dina egna ansträngningar och gärningar. Jesus ensam är ditt hopp i all nöd, din tröst i all sorg, all din glädje. Med Jesus allena kan du både leva och dö. Det är han som ska uppväcka dig ur graven en morgon, det är han som ska försvara dig i domen. Det är han som ska vara orsaken till all glädje i evigheten. Må du därför hålla dig till Jesus allena! Amen.

Daniel Johansson

har låtit ondskan och synden få en avgörande plats hos dem, en plats som sådant inte skulle ha.

Gud är en Ande med de högsta fullkomligheter, och ingen annan kan mäta sig med honom. Andra andar, såsom änglarna, är skapade av honom. Djävulen är en fallen ängel. Han har tydligen en förmåga att anpassa sig till de tankar som ligger i varje bestämd tid. För att få tidens barn på fall kommer han med frestelsen att anpassa sig till världen.

Det står skrivet att Gud blåste livsande i Adam när denne skapades. Därför får vi räkna med att bland de andar som man skall pröva också hör människor. Uttrycket villoande tycks stå för samma sak som villfarande människor och irlärare, folk som lär i strid med Guds ord, som själva har blivit förförda, och som sedan vill förföra andra. Detta har kunnat se ut olika ut i olika tider, men ett tydligt kännetecken på en sådan irlärare är att han förnekar att Jesus är Guds son som blivit människa. Han förnekar Kristi två naturer. Det kan ske att man menar att han bara är Gud eller att han bara är människa. Guds Ande är alltid att lita på, och därför kan du lita på det ord genom vilket han talar. Anden hjälper därmed Jesu vänner att pröva andarna, också när man med dem menar lärare i människogestalt.

Bland villoandar finns också falska profeter. Dessa fanns redan i Israel före Jesu födelse. Tidens sed växlar, men granskar vi noga människors tankar och gärningar ser vi att de är förunderligt lika från en tid till en annan. När det gäller ondskan så är det liksom bara skillnaden i vapnets eldkraft som gör någon skillnad, och den mänskliga tankebyggnaden går ut på att sätta sig själv i mitten och säga "nej, jag vill inte, jag kan själv" som svar på Guds kallelse.

II. Behåll oss vid ditt rena ord, förhindra satans själamord.

Guds ord ger den rätta bekännelsen. Den rätta läran lär rätt om Jesus som Guds evige och enfödde son, som vid tidens fullbordan tog mandom i jungfru Maria genom den helige Ande. Han har fullkomligt utfört försoningen, stillat Guds vrede, betalat hela människosläktets skuld och gjort oss sams med Gud, som på en gång var offerare, offerlamm och den nöjde mottagaren av offergåvan.

När du skall avlägga den goda bekännelsen, skall du med andra ord avlägga den i enlighet med Guds eget ord.

Det finns alltså en fiende som inte vill att du skall tro på Jesus och älska Jesu Fader. Han vill verkligen dräpa din själ, föra den bort från Gud och för evigt skilja dig från din Frälsare. Vapnet mot frestaren är Ordet, både Guds Son och Guds levande ord, det som Anden talar genom.

Guds ord är inte grumligt och oklart, utan tydligt och klart, en uppenbarelse. I allmänhet gäller: Ett tydligt skriftställe skall få lysa på det som inte är lika tydligt för oss.

III. Ett självklokt vett vill mästra Gud och tadla på hans ord och bud.

Förutsättningen för att höra ihop med Jesus är att bekänna honom som den han är. Annars är man hans motståndare. Mänskligt självklokt vett är ytterst emot Jesus, och vill därför förändra honom i enlighet med sitt eget tyckande. När det gäller det mänskliga vettets inställning till Guds ord är det sådant att det menar sig veta bättre än Gud. Det gäller både lag och evangelium. Lagen gör man till en frälsningsväg, då man menar att man för sin laglydnads skull kan få ärva himmelen, eller något man sätter sig över och inte vill gå in under. Antingen gillar man stränga bud, som blir vägen till Gud, eller så ogillar man stränga bud eftersom man vill göra som man själv vill. Antikrists ande är något som kännetecknar somliga människor i alla tider. Det betyder en ande som är emot Kristus, eller som sätter något i stället för Kristus. En sådan antikristisk ande kan tyvärr också få fotfäste inom ett yttre kyrkosamfund, så det gäller att vara på sin vakt.

Om man inte räknar med Guds Son och människan Jesus som försonaren, har tron alltså övergått från att vara kristen tro till en antikristisk tro.

IV. Din sak det är, o Jesu mild, all äran kommer ock dig till.

Jesus har övervunnit de falska andarna. Det ligger i försoningen, då han övervann den onde. Den som fått Guds Ande har på ett sätt övervunnit otron, fastän han också på en gång är en syndare som varje dag behöver förlåtelse. Anden hjälper dig att avslöja villfarelsen, och är man Guds barn får man vila i hans

famn. I allt är Gud större än människan, den onde anden och alla villoandar.

Nu finns det en del villoandar som med uttrycket "Gud är större" vill förändra det Ordet lär om Herren, så att det stämmer mer överens med det som önskas av de stolta andarna och de högmodiga människorna. När jag anklagas av den onde anden, får jag skynda mig till fristaden Jesus, som därigenom blir mitt försvar inför Fadern och domaren. Jag är liten, men Jesus är stor. Han var helt lydlig i mitt ställe. Då skall jag låta honom få den bästa platsen, och låta hans Ande motarbeta min pösighet.

Herrens slutgiltiga dom äger rum på den yttersta dagen. Då blir trons människor återigen frikända för Jesu skull, medan den som inte är iklädd sin Frälsare tvingas gå bort till evig vanära.

V. Helt syndigt går nu hos oss till: din kyrka hjälp o Herre mild.

Med världen avses den från Gud avfallna världen, de oomvända människorna. Dessa vill leva som de själva vill, gillar att bryta mot Guds bud, åtminstone de bud man ogillar. Glöm inte att otron är grundsynden, och har man inte gjort upp med den hamnar man i den hop som lyssnar till samma falska andar, som världen lyssnar till.

När världen och dess ande anfaller, då finns det bara en hjälp, och det är den som kommer från kyrkans Herre, Herren Jesus. Honom får du anropa om både andligt och lekamligt gott. Ber du om syndernas förlåtelse och att evigt liv skall du vara övertygad om att han vill ge dig det. Ber du om läkedom för din ohälsa eller rikligt med regn över bondens åker skall du inte glömma att tryggt be "ske din vilja". Ty vi vet inte alltid vad som är Guds vilja i jordiska ting.

VI. Giv att ditt ord oss lyser så, att vi mörkret icke gå.

En kristen tillhör Gud därför att han är skapad av honom, har köpts med Kristi blod, och fötts på nytt genom den helige Ande. Då känner man Jesus, och är känd av honom, som hans vän. I Skriften står "känna" för en innerlig gemenskap. Ett yttre kännetecken på en sådan Jesu vän är att han lyssnar till Jesus röst och gärna vill lyda den. Han avvisar villfarelsens ande och låter sig ledas

TIONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Jer 13:15-17, Upp 3:1-3,
Luk 19:41-47

Alla dagens texter varnar för ett tillstånd som leder till dom. Episteln talar om sådana som sov och hade glömt vad de hade tagit emot. Jeremia varnar för att vänta på ett annat ljus än Jesus. Det är detta domens tillstånd som Jesus i kärlek gråter över.

Jesu kärlek till Jerusalem

Innan Jesus får se Jerusalem möts han av en folkskara som lovprisade honom med Hosianna-rop. Först möter Jesus dem som tar emot honom, för att därefter skåda den stad som övergav honom. Vilken glädje det måste ha varit för Jesus att mötas av detta jublande folk på sin nerstigning mot Jerusalem! Människor som prisade honom just för att han var Davids son, Israels evige konung, som kom med frid och frälsning. Folket tog emot Jesus just som den Fridsfurste han är. De lade mantlar på marken och hälsade honom med palmgrenar, segerstecknet. Vilken glädje för honom som inte vill någons syndares död, utan som vill att alla människor skall omvända sig och komma till insikt om sanningen!

Men Jesus stannar inte och njuter av glädjen. Hans kärlek driver honom vidare. För Jesu försoning var inte endast för pilgrimerna utanför Jerusalem, utan *så älskade Gud*

av sanningens Ande, som talar genom Guds Ord. Därför är Herrens trogna gärna Ordets brukare. Då får de del av hans omsorg. Jesus har redan betalt denna omsorg. Aposteln nämner på ett annat ställe i sitt brev att Gud är ljus. Vandrar man i detta ljus släcks det inte eftersom räkningen är betald för hela livet, med Jesu blod som betalningsmedel. Det kan många gånger kännas mörkt när villfarelsens ande råder, men när du känner igen sanningens Ande i Ordet har du något som hjälper dig för tid och evighet. Det är en hjälp när ditt eget mörker liksom vill släcka ljuset. Jesus är det sanna ljuset som sänder sanningens Ande. Amen.

Anders Eliasson

världen att han utgav sin enfödde Son, för att var och en som tror på honom inte skall gå förlorad utan ha evigt liv (Joh 3:16). Jesus blev utgiven för alla folk till alla tider. Därför kunde han inte hålla tillbaka sina tårar, när han fick se den heliga staden där Gud hade byggt sin bostad. Hans kärlek driver honom att fortsätta sin korsvandring, helt till slutet. Visst blir det glädje i himlen över en enda syndare som omvänder sig (Luk 15:7), och denna glädje delar Jesus. Men ändå kunde han inte låta bli att sörja över sin egen stad. Dessa människor som han ville samla likt honom samlar sina kycklingar under sina vingar.

Jesus hade försökt allt. Han hade skickat profeter och lärare, låtit staden uppleva framgång och motgång, allt för att de skulle inse sin synd och sitt beroende av Gud. Inse att Gud nu hade sänt försoningsoffret, som skulle vända Guds vrede bort från dem och över på sin egen Son. Men de ville inte.

De hade sett stora tecken och under. De hade hört Jesus undervisa med en auktoritet som ingen kunde stå emot. Jesus hade genom ord och gärning gjort det fullständigt klart för alla judar i Israel, att här kommer den som Gud vill att alla skall vända sig till. Tre år med undervisning och tecken som bekräftade hans undervisning. Men de förspillde tillfället. Därför pressar tårarna sig på Jesus. Han ser vad som kommer att hända med Jerusalem och dess invånare eftersom de förkastade honom, att inte sten skall lämnas på sten. På detta sätt ser vi Jesu brinnande kärlek till Jerusalem.

Jesu kärlek över dig

Denna Jesu kärlek riktar sig inte bara till Jerusalem utan till alla förlorade människor. Även idag brinner Jesu hjärta över alla som står emot hans evangelium om räddning från syndens dom. Ja, även idag försöker Jesus vinna människor in i sitt rike. Det är ett verkligt glädjebudskap för dig som i anfäktelse och svårighet kan börja frukta att Jesus har övergett dig och slutat bry sig. För evangeliet visar att Jesus gråter över och ber även för sina fiender. Du finner därför inget likgiltigt hjärta hos honom, även om du tills idag skulle ha stått honom emot, eller lämnat kristendomen och börjat dyrka dig själv. Oavsett

vilket tillstånd du är i så driver Jesu kärlek fortfarande människor ut med glädjens budskap till hans fiender. Jesus kämpar själv för att hans fiender skall få höra *varför han behövde rida in i Jerusalem*, nämligen för att där försona Gud med världen. Det är också därför han fortsätter verka genom sitt ord och låter dig läsa detta. Han vill visa hur mycket han älskar dig och vill för-låta dig dina synder.

För det som Jesus gjorde i Israel, för Jerusalem och judarna, det gjorde han också för dig. Jesus gav sitt liv i ditt ställe, för att han vill tillbringa evigheten tillsammans med dig. Det skall du veta. Du har ingen ursäkt om du vänder dig bort från honom. Låt inte denna dag bli ännu ett förspilt tillfälle. Utan se vad Jesus har gjort för dig, lyssna på hans gråt över dina synder. Den gråt som pressades fram när han bar dina synder, som Hebreerbrevet säger: *Medan han levde här i köttet, ropade han högt under tårar när han bad och åkallade den som kunde rädda honom från döden* (Hebr 5:7) Dessa tårar kom av den smärta och ångest som Jesus frivilligt led för dig, så att du skulle slippa.

Han har älskat världen med en evig kärlek och är glad för var och en som tillhör honom. Likafullt gråter han över alla dem som har förkastat honom och följer andra gudar. Jesus gråter också över dig som vet att du har något som bryter gemenskapen mellan dig och honom. Han ville så gärna att du skulle omvända dig. Men han kan inte göra mer för dig. Han har redan utgivit sig själv för din skull. Och han har låtit sina gärningar skrivas ned i Bibeln för dig. Ja, han verkar även med och igenom sitt ord. Men om du förhärdar dig gentemot honom, så hjälper det dig inget alls. Om du inte tar emot Guds ord och låter det vara bestämmande i ditt liv, så har du blivit förblindad. Då har du blivit som de judar Jesus grät över.

Jesus agerar i sin kärlek.

Efter att ha gråtit går Jesus direkt till templet. Först driver han ut alla som sålde där, det vill säga alla aktiviteter som inte hörde hemma i templet och en biblisk gudstjänst. Dessa saker behöver inte vara fel i sig, men när det sker istället för att fira gudstjänst, så att templet blir en allmän saluplats, då gör man temp-

let till ett rövarnäste istället för ett bödens hus. Och då agerar Jesus. Upprörd över att folket inte vänder sig till honom, att evangelium har blivit borta för dem, går han direkt till den plats där evangeliet skulle förkunnats som klarast, nämligen i templet. Templets Herre kommer själv in i sitt eget hus och driver ut dem som missbrukar det. Han går direkt till handling och börjar göra gudstjänsten i ordning, så att människor åter skall få höra evangeliet förkunnat. Ja, han börjar själv undervisa och river ned det som är viktigt för människor och bygger upp det som är viktigt för Gud. Nöden för de otrogna, kärleken till dem som ligger under förbannelsen driver Jesus till handling, inte till inaktivitet, modlöshet och apati, utan till att rena templet och börja undervisa.

Denna nöd och kärlek för de otrogna har också drivit Jesu lärjungar genom historien att gå ut med Kristi ord. Paulus visar denna iver och nöd när han säger: *Mitt samvete betygar i den helige Ande, ty jag har stor sorg och ständigt vånda i mitt hjärta. Jag skulle önska att jag själv vore fördömd och skild från Kristus i mina bröders ställe – mina landsmän efter härstamning* (Rom 9:13). Paulus har samma nöd som Jesus. Men vart finns denna nöd idag? Jesus har inte förändrat sig, utan han är densamme igår, idag, ja, till evig tid. De som förnekar Herren och hans frälsning, som vi i Sverige gör idag, kommer inte att undslippa. Jesus ser vilken dom som kommer att drabba vårt land om vi inte omvänder oss, och jag är rädd för att han också gråter över oss i Sverige idag.

Men inte heller idag driver detta honom till apati och inaktivitet, utan han vill kasta ut allt som hindrar en sann gudstjänst i vårt lands kyrkor, för att själv få komma till tals och undervisa. Må han som själv dog för vår synd och frivilligt bar den på sin kropp upp på korset, se i nåd till oss fattiga syndare. Du som mer känner ljumhet än Jesu nöd, kom ihåg: Herren visste om den när han valde att gå in i Jerusalem för att dömas i ditt ställe. Han dog inte bara för de heliga, utan Jesus dog för den onda världen som låg i fiendskap mot honom. På detta sätt älskade Gud världen, att han utgav Kristus i döden som en lösepenning för alla människor.

Låt oss påminna oss själva om denna kallande kärlek som Jesus fortfarande har över oss. Han som åter vill samla oss under sina vingar och skydda oss från domen över allt vårt eget. För denna kärlek räddar oss. Bara några dagar efter att Jesus började lära i templet för sista gången, blev den ende oskyldige dömd i alla skyldigas ställe. Om vi därför lyssnar till den kärlek som Jesus hade för oss och vad det ledde honom att göra – att vi står rättfärdiga och fria från all vår syndaskuld och all vår ljumhet, bara därför att Jesus själv led straffet i vårt ställe – då skapar detta glädje över att få tillhöra honom. Då värms också vårt hjärta, så att vi önskar att andra skall få höra att deras ställning inför Gud förändrats genom Jesu död, att de på samma sätt som vi kan räddas för evigheten endast genom att höra detta ord. Det var det Jesus ville, och det var därför han grät över Jerusalem. Han ville frälsa dem. Och det är detta han också vill göra idag.

Är det inte just detta som är din bön inför Herren, att dina nära och kära, familj, släkt och vänner som inte tillhör Herren, måtte övertygas av Jesu kärlek, så de kan bli frälsta för evigheten? Till dig som har denna nöd för din nästa vill jag säga: Denna nöd delar Jesus med dig! Och även om denna nöd driver dig till tårar, så delar Jesus även dessa tårar med dig. Gud vare tack för Jesu kärlek till oss! Amen.

Sveinung Eriksen

Samfundet Libris böcker

Martin Luther: Om en kristen människas frihet. Häft. 40:-

Martin Luther: Spis och föda. Dagliga betraktelser, språkligt reviderad. Inb. Prissänkt. 50:-

Martin Luther: Trösteord i livets strid. Inb. Prissänkt 30:-

Anders Nohrborg: Den fallna människans salighetsordning. Inb. 90:-/band (3 band).

Erik Pontoppidan: Collegium Pastorale Practicum. Häft. 60:-

Adam Stenander: Arla och särila. Inb. 40:-

L M Engström: De yttersta tingen. Häft. 30:-

Kontaktuppgifter på sidan 2.

Porto och emballage tillkommer.

ELFTE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Luk 18:9-14

För min del vill jag aldrig berömma mig av något annat än vår Herre Jesu Kristi kors (Gal. 6:14).

Det var aposteln Paulus berömmelse. Vilken är då din?

VAD BERÖMMER DU DIG AV INFÖR GUD?

1. Berömmar du dig inför Gud av något eget, då ställer du dig utanför Guds nåd.

Textens farisé berömde sig av att inte vara *som andra människor, rånare, brottslingar, äktenskapsbrytare* och inte heller som den publikan som samtidigt hade kommit till templet för att be. Farisén hade alltså mycket att säga om sin nästas synder men inget om sina egna. Något liknande finner vi också i dag hos många. Eftersom de inte fått öppen blick för den egna synden, kan de så mycket mer syssla med andras. Och när de ser hur andra syndar, stärker de sig i den egenkära tanken: Sådan är då inte jag! Men när människor så berömmar sig inför Gud, då ställer de sig utanför Guds nåd och saknar därmed allt vad de behöver för att bestå inför Gud.

Farisén berömde sig också av sin fromhet: *Jag fastar två gånger i veckan, jag ger tionde av allt jag tjänar.* Så kan det också i dag finnas människor som gör. De kan komma till kyrkan och kanske också gå till nattvarden. De kan vara med i kyrkligt arbete och då och då ge till goda ändamål. Men detta gör de bara för att kunna tillfredsställa sig med tanken, att de är rättfärdiga som ingen omvändelse behöver. Det är ingen verklig hunger och törst efter den sanna rättfärdigheten hos dem. De är i grund och botten likgiltiga inför både synden och nåden. Men då ställer de sig också utanför Guds nåd, hur mycket fromhet de än kan uppvisa och berömma sig av.

Farisén ville att andra skulle lägga märke till hans fromhet och berömma honom. Också i detta finns det människor som liknar farisén. Därför tar de gärna fram det bästa hos sig men inte det som skulle kunna förödmjuka dem. De är mer måna om att andra ska tro väl om dem, än att Gud ser på dem med välbehag. De sörjer mer över om

människor tvivlar på deras fromhet, än om Gud finner dem odugliga för sitt rike.

Men hur olyckligt när människor så upphöjer sig. Därmed kommer de under den dom Jesus uttalar i texten: *Var och en som upphöjer sig ska bli förödmjukad*, nämligen på den stora räkenskapsdagen. Då ska det bli uppenbart, inte vad människor menat sig vara eller andra ansett dem vara, utan vad de verkligen varit. Den som då i sitt högmod velat vara bland de första, måste då bli bland de sista, som till sin stora skam och skada förkastas från Guds ansikte för evigt.

Så allvarligt är det att berömma sig inför Gud av något eget och därmed ställa sig utanför Guds nåd.

2. Ser du dig sakna all egen berömmelse inför Gud, då får du söka och ta emot all Guds nåd.

Publikanen kom till templet som en fattig syndare tyngd av sin skuld till Gud. Det var därför han *stod långt borta och vågade inte ens lyfta blicken mot himlen utan slog sig för bröstet och bad: Gud, var nådig mot mig, syndare.* Publikanen hade insett sin verkliga beskaffenhet. Hans samvete hade vaknat och sa honom: "Se, hur fläckt av synden ditt hjärta och liv är. Se, hur du med dina synder bedrivit Gud och gjort dig värd att förkastas från Guds ansikte." När detta blev levande för publikanen, försökte han inte ursäkta sig eller försvara det onda han gjort och det goda han försummat, utan han ödmjukade sig och gav Gud rätt.

När en människa träffas av Ordet och Guds Ande får upplysa henne, då ser hon inte bara många synder i tankar, ord och gärningar utan också hur djupt rotad synden är i hennes väsen. Det blir levande för henne att hon saknar all egen berömmelse inför Gud, även om hon inte gjort sig skyldig till några grövre synder utan lever hyggligt och ärbart och gör så gott hon kan. Alldeles som publikanen stod långt borta och inte ens ville lyfta sina ögon upp mot himlen, så får den som lär känna sig själv verkligen uppleva hur djupt ovärdig han är till Guds nåd. Inte ens den nedersta platsen i Guds rike tycker han sig vara värd. Det blir ofrånkomligt för honom att om Gud skulle göra med honom efter förtjänst, skulle han gå evigt förlorad.

När en människa erfara detta, då blir Guds nåd det hon först och sist ser sig behöva. Men hur få del i nåden? Det lär vi av publikanen. Han hade en levande erfarenhet av den egna synden och ovärdigheten. Ändå vände han sig till Gud med ödmjuk bön om förbarmande: *Gud, var nådig mot mig, syndare.* Det är den utväg som en av Guds ord och Ande förkrossad syndare alltid får ta. Han får fly till Gud med bön om förbarmande för *Hans* skull som burit och borttagit alla människors alla synder.

Mycket hade väl kunnat avskräcka publikanen, och mycket kan också i dag avskräcka uppvaknade själar, från att komma inför Gud med sin nådeansökan. De *vill* komma, men de vet knappt om de vågar. De *vill* be, men de vet inte om de ber rätt. De *vill* bruka Guds ord, men de vet inte om de vågar ta åt sig Ordets löften. De *vill* söka Jesus i nattvarden, men de undrar om sådana ovärdiga syndare som de verkligen får komma. Då vill den tanken gärna komma: "Det tjänar ingenting till att jag fortsätter att söka Guds nåd." Men heter det så hos en människa som lärt känna den egna synden och insett sitt stora behov av Guds nåd, då är det inte från Gud det kommer utan från djävulen, som vill få henne att förtvivla. Därför gäller det för henne att inte låta sig luras av den rösten utan fortsätta att lyssna till Guds röst i Ordet och låta den överrösta djävulens och den egna hjärtats alla invändningar. Det ska då inte slå fel, utan med kraften i Guds ord ska hon våga komma inför Gud med publikanens botfärdiga bön: *Gud, var nådig mot mig, syndare.* Och det gör hon inte förgäves. Gud hör hennes bön.

Så gick det för publikanen. Jesus säger: *Han gick hem rättfärdig, inte den andre. Ty var och en som upphöjer sig ska bli förödmjukad, men den som ödmjukar sig ska bli upphöjd.* Han kunde väl inte genast känna att Herren så nådigt hade hört hans bön. Men han fick nåd till tro och blev genom tron förklarad rättfärdig inför Gud. Han fick syndernas förlåtelse och barnaskap hos Gud. Det var den saliga förändring som skedde med honom. Det var den upphöjelse som följde på hans förödmjukelse. Hur visade sig tron hos honom? Jo, han förkastade allt byggande på egen rättfärdighet och

TOLFTE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Mark 7:31-37

Herren är Anden, och där Herrens Ande är, där är frihet. 2 Kor 3:17

Gud är helt fri. Fri att göra det som överensstämmer med hans väsen och vilja. Den Helige Ande är sann Gud. Anden har alltså denna suveräna, gudomliga frihet. Och du som genom dopet och tron hör Gud till, du har del av denna frihet. Vår enda möjlighet att höra Gud till är att lita på Guds nåd i Jesus Kristus. Genom denna tro, given av Anden, får vi Guds närvaro i oss. En närvaro som är i den gudomliga frihetens glädje och kärlek, att få tänka, tala och handla som Gud vill att vi skall tänka, tala och handla, ett andligt liv som alstrar Andens frukter. Nu begränsas detta liv i Guds frihet av att vi är ofullkomliga, syndiga människor i en syndig värld. Hur Guds frihet ändå kan levas kan vi lära oss något om i dagens evangelium.

GUDS BARNES FRIHET ATT GÖRA GUDS VILJA

Att rätt bruka gudomlig frihet är att göra gott, med Guds vilja och medmänniskans behov för ögonen.

Händelsen som beskrivs är ett helandeunder: Jesus tog den dövstumme mannen avsidet, bort från allt folk, stoppade fingrarna i hans

värdighet och lät allt bero på Guds nåd. Det är något som alltid utmärker den sanna och levande tron. Har Guds Ande med Ordet fått ödmjuka dig inför Gud, så att du ropar till Herren om förbarmande och i det som rör frälsningen enbart bygger på Guds nåd, ja, då är tron tänd i ditt hjärta, även om den ännu är mer en kämpande än vilande tro. Så har den rättfärdighet Jesus vunnit åt dig blivit din personliga egendom, den rättfärdighet som innebär att Gud för Kristi skull förlåtit dig alla dina synder och upptagit dig till sitt nådebarn. Det är den upphöjelse som kommer *den* till del som inget eget har att berömma sig av inför Gud, men söker och tar emot allt av nåd. Amen.

Jan-Erik Appell

öron, spottade, och rörde, troligen med sin saliv, på mannens tunga. Så såg Jesus upp mot himlen, suckade och utropade "Effata", öppna dig. Då öppnades mannens öron, hans tunga blev löst och han talade tydligt och klart.

Jesus gjorde en sjuk man frisk genom sitt ord och genom kroppslig beröring av de organ som inte fungerade. Detta har med friheten Gud vill ge oss, att göra. Gud vill att människor har fungerande kroppar och själar så att vi kan använda dem till att göra gott. Vi har fått talorgan för att vi skall kunna tala och hörselorgan för att vi skall kunna höra. När dessa organ inte fungerar strider det mot hur Gud ville ha sin skapelse. Guds son använder här sin frihet till att återställa något som skadats som en följd av syndafallet. Så kan vi också använda vår frihet till att hela det som är skadat, genom att verka för att vår nästa har hälsan på olika sätt.

Jesus helade av omsorg om mannen. Och Jesus ansträngde sig för att hjälpa honom. Så uppfattades det: Jesu tillvägagångssätt var, enligt den tidens sätt att se, ett avancerat, professionellt helande. Jesus ger av sin kunskap, sin kraft, sin tid och sin uppmärksamhet. Och Jesu hela person, hans tankar, kropp och tal, bönesucken riktad mot himlen, står i förbindelsen med Himmelens Gud. Hela Gudomen, Sonen, Anden och Fadern tillsammans, helar mannen.

När Gud gör goda gärningar har dessa inte som syfte att du skall imponera och få beröm. Gud eftersträvar inte folks beröm. Guds Andes handlingar sker med Guds integritet. Ett kännetecknen på att människors goda gärningar drivs av Guds Ande är att de inte låter sig kommenderas av människor, att det inte är uppvisning. För skulle så vara fallet är man ju slav under människors förväntningar och handlar inte fritt av Guds vilja. Nej, omsorg om nästan och en vilja att göra det rätta är Guds Andes gärningars motiv.

Ofta är dessa handlingar förenade med möda och besvär. Den andelade människan ger av sig själv för att hjälpa. Guds Andes handlingar övervinner lättjan och bekvämligheten.

Och inte minst: det är Gud i himmelen som gör gott när så sker. Hans är äran! Det är ju i grunden

Gud som handlar genom människor som han tar i anspråk. Det goda och rätta du gör och som är Andens frukt hos dig som genom tron på Jesus tillhör Gud, det är den treenige Gudens verk genom dig!

Guds barns frihet begränsas till deras gudagivna kallelse.

Guds son är sann Gud. Som sann Gud kan Han vara överallt på samma gång och avhjälpa all nöd för alla när helst han vill det. Men den treenige Guden valde att låta Sonen bli människa i ett bestämt folk vid en bestämd tidpunkt. Han gick då längs utvalda vägar genom bestämda byar och avslutade sitt verk i en alldeles bestämd stad på jorden. Detta var Guds fria val. När Gud blev människa inordnade Han sig i den tillvaro av begränsningar vi människor har att leva i. Han utförde då som gudamänniska sin kallelse i en jordisk verklighet som sann människa som vi såsom skapade människor har att leva i. Denna begränsning följde med då Gud blev människa. Som människa valde Gud att låta sig begränsas. I denna begränsning fullgjorde han det största och mest fullkomliga verk som tänkas kan: Han försonade världen med sig själv. Guds frihet att göra gott nådde alltså sin höjdpunkt i dessa begränsningar som Gud själv valt att födas in i. Då frälsningens under fullbordats bröts alla begränsningar för Guds son. I och med Jesu död en viss tid, på en viss plats, fullbordades frälsningen för hela mänskligheten.

I Guds sons begränsning fram till sin död finns något att ta fasta på. Vi människor föds in i, växer upp i och fullbordar våra jordeliv med många begränsningar: tidpunkten då vi föds och föräldrar och släkt som vi kommer ifrån, hör till dessa. Vi har våra speciella gåvor och egenskaper, vi får ansvarsuppgifter som just vi har att sköta, vissa närstående som vi har ett speciellt ansvar för. Det kan tyckas snävt, bundet, ofritt. Det kan väcka frustration: vi vill kanske bryta upp från familj, yrkeslivets plikter och mycket annat vi står i. Vi vill få vidgade vyer, börja om livet, hinna avverka så många av jordelivets möjligheter som det bara går, innan vi dör. Men att så söka frihet är att fly friheten som hör livet i Guds rike till: Guds Andes frihet är att ta sig an bestämda uppgifter Gud kal-

lat mig att sköta. Herren har förelagt mig mycket värdefullt att göra i den begränsade tillvaro Han satt mig att leva i. Men min köttsliga natur kan alltså få mig att "rymma" till sammanhang där det inte är Guds mening att jag skall verka, där Gud i sin frihet inte valt att placera mig. Herren vill att jag skall ta mig an svåra, tröttande sysslor i det lilla där han har satt mig, sysslor jag kan uppfatta som tråkiga men som behöver skötas. När jag motsätter mig att sköta min gudagivna kallelse är det synd!

Missbruk av jordisk frihet kan ta sig många uttryck. Till exempel: det kyrkliga sammanhang där jag verkar tycks mig så inskränkt och oansenligt. Folket där är jag så trött på. Så drar jag mig undan uppdraget där och söker upp något nytt och intressant som stimulerar mer. Men *sådana* motiv är syndiga motiv. Jag bör i stället begrunda vad Herren vill att jag bidrar med i den gemenskap han kallat mig att verka i. Det händer att människor flyr denna kallelse i en önskan att bättre förverkliga sitt liv någon annanstans. Men då avbryter de det goda verk Herren påbörjat i dem i den gudagivna kallelsen. Guds Andes goda frukter Herren förberett kommer då aldrig att växa fram som Herren velat, personligheten får inte fostras och mogna som det var tänkt. Detta eftersom man inte ville tjäna, utan var bekväm av sig, eftersom man inte ville offra och invänta skörden utan få allt på en gång, eftersom man inte ville se det stora i det lilla. Så kan det gå när jordiskt frihetsbegär som är egoistisk strävan får råda, istället för den kallelse Gud gett mig.

En annan sida av jordisk begränsning är vår oförmåga att kunna hjälpa alla. Enskilda människor kan bara bistå ett begränsat antal nödställda. Dem man främst kallas att hjälpa är ju de närstående, familjen, nära vänner, kanske arbetskamrater ... Vi har frihet att välja samtidigt som Gud ger visheten att välja bort, att avstå från att hjälpa när så är riktigt. Det gäller att be om gudagiven insikt när man må avstå från att hjälpa, den insikt Guds son brukade då han verkade i mänsklig gestalt. Han hjälpte många människor på jorden men inte alla. Att inte se din nästas akuta behov då Gud pekar på den för du skall hjälpa, är synd. Att inte acceptera sin begränsning att avhjälpa nöd är också synd, för då

förnekar man sin skapelsegivna begränsning.

Guds barns oförmåga att rätt bruka sin gudomliga frihet, påminner henne om behovet av Jesu rättfärdighet och fullkomliga bruk av sin frihet.

Folket hade bland sig en man vars svåra livsöde man var berörd av. Mannen var dövstum, han kunde varken höra eller tala och var lik som isolerad från sin omgivning. Men ändå var han inte bortglömd. Folkskaran tog sig an honom. När Jesus kom till dem, så förde man fram den dövstumme mannen till Mästaren för att han skulle bli botad. Scenen skildrar inte människor som armbågar sig fram för att själva bli hjälpta först av Jesus. Den berättar om en skara medmänniskor som tillsammans ville hjälpa den värst utsatte. Man hjälpte honom genom att föra honom till Jesus.

Man kan se detta som en påminnelse om Guds folks kallelse att se sin nästas behov och i kärlek föra illa sargade bröder och systrar till Herren Jesus. Det är ett vackert exempel på hur mycket gott som sker när människor möter Jesus i tro och vill dela med sig av vad Jesus ger.

Samtidigt kan händelsen indirekt väcka tankar om när motsatsen sker. Du bistår inte alltid människor i nöd. Ibland ser du inte nöden. Eller så ser du den, men bryr dig inte utan är passiv. Du läser då in dig i den fångenskap som heter att främst tjäna sig själv och se till sina egna behov och inte utöva nästankärlek. Gud vill göra gott genom dig. Men din köttsliga vilja som inte vill det, tar överhanden, kanske för att den förklaras av sammanhanget du verkar i där mycket är fel. Då så sker får vi betänka följande: Jesus kom till oss människor för att frälsa oss genom att ge sitt liv för oss. Därmed uppfylldes Guds rättfärdighet åt alla människor, en rättfärdighet ingen människa kan ge. Gemenskap med Herren Gud och hans frihet kan vi bara få genom tron på att Jesus med sin offerdöd frälst oss från syndens slaveri. Och Jesu uppståndelse, liksom hans helandeunder, förebådar det stor helandet som skall ske för alla Guds barn på Herrens dag. Den stora förvandling som skall förverkligas då Guds barn skall stråla av Guds härlighet i Himmelen. Då de i sina härlighetskroppar skall få träda in i en ny

tidsålder, en ny värld, där alla begränsningar förorsakade av synd, sjukdom och död kommer att vara eliminerade för alltid. Uppfyllda av Guds Ande kommer då allt Guds folk att få stämma upp i en stor lovsång till Herren Gud inför hans nådetron. Det är det enda verk som återstår att göra då Guds rike brutit fram i all sin fullhet, då Gud blivit allt i alla. Då fullkomlig frid råder och synd, död och djävul är undanröjda en gång för alla, då Guds folk helt och hållet blivit Guds fria barn i den Helige Andes kraft. Amen!

Patrik Toräng

Nyhet! Evangelieboken i stort format

20x26 cm för textläsning
i gudstjänsten

*Texter enligt 1983 års
evangeliebok för
Svenska kyrkan.*

*Översättning:
Svenska folkbibeln 2015.
Psaltarpsalmer;
kollekt-, evangelie-
och högtidsböner;
bibelläsningar för
passionstiden m.m.*

Pris: 300 kr (inkl. moms)
porto och emballage tillkommer.

Beställes hos:

lutherstiftelsen.goteborg@gmail.com

Evangelieboken EB 1983

Svenska folkbibeln 2015
Psaltarpsalmer; evangelie-
böner; Bugenhagens evangelie-
harmoni; Martin Luthers Lilla
katekes, m.m.

Priser:

Enstaka ex 100 kr/bok
Från 10 ex. 60 kr/bok

lutherstiftelsen.goteborg@gmail.com

Porto och emballage tillkommer.

Kyrka och samhälle

Hatet mot Israel och västvärldens vilshenhet

Tisdagen den 30 maj höll ledamoten i det danska Folketinget Sjudur Skaale (socialdemokrat och representant för Färöarna) ett mycket uppmärksammat "brandtal" till stöd för Israel. Talet utgick från en jämförelse mellan terrorangreppen i Israel den 7 oktober 2023 och knivattentatet mot islamkritikern Salman Rushdie. Framställningen sammanfattas här med några kommentarer.

Skaale inleder: "Rushdie föddes år 1947. Året efter bildades staten Israel. 1989 utfärdar det iranska präststyret en *fatwa* mot Rushdie. 'Han skall dödas.' Året dessförinnan bildas Hamas. Rörelsens mål är Israels utplånande och mord på judar. Man citerar följande *hadith* [uttalanden i islamsk tradition som sägs gå tillbaka till profeten Muhammed]: "Domedagen kommer inte förrän muslimerna bekämpar judarna och dödar dem. Då kommer judarna att gömma sig bakom stenar och träd, och stenarna och träden kommer att ropa: 'O, muslim, en jude gömmer sig bakom mig, kom och döda honom.' Om detta mord skulle leda till mördarens egen död gör det inget, för det står skrivet att 'Död för Allahs sak är det största man kan eftersträva'. När man har som religiöst mål att slå ihjäl andra och själv dö som martyr, så är man en döds-kult."

Skaale erinrar om ett välkänt faktum: Hamas, som många i väst ser som en respektabel motpart till Israel är i själva verket är en antisemitisk islamistisk terrorsekt av värsta slag. Han fortsätter med att beskriva hur Hamas genom hets och utstuderad terror försöker genomföra sitt mål att ha ihjäl judar: "Denna kult har i och med sitt bildande proklamerat en *fatwa* mot Israel och judarna. Den andra intifadan var ett försök att förverkliga denna *fatwa*. 1000 judar dödas, många jihadisterna kommer till himlen – men Israel består. År 2022 lyckas till sist en man att sticka Rushdie med 15 knivhugg. Och året efter, den 7 oktober 2023, lyckas verkligen Hamas att slå till mot Israel, 1200 dråp, våldtäkter, perversa lemlästningar av lik och gisslantagningar. Attentatet mot Rushdie sker på en stor scen inför många människor. Det skall

vara spektakulärt. Delar av Hamas massaker filmas. Alla skall känna fruktan. Rushdie drabbas då han skall tala vid en samling arrangerad av *City of Asylum* som erbjuder förföljda judar en trygg tillflyktsort. Hamas offer angrips i deras *City of Asylum*, nämligen staten Israel. Staten som bildades för att ge judarna en trygg plats att leva på."

Man kan ha olika meningar om staten Israels bildande men faktum är att judarna som kollektiv genom denna statsbildning blivit en tydligt definierad måltavla för dem som vill dem illa: Man lever ut sitt hat mot judar genom hat mot Israel. Och då måltavlan är just en statsbildning med rätt och skyldighet att försvara sig mot angrepp så blir den judiska gemenskapen en aktör som själv, likt alla stater, ibland kommer att utöva våld, och därmed riskera att dra på sig fiendtlighet från länder som av historiska, etniska och religiösa skäl känner solidaritet med muslimer i Israel och som kallas palestinier. Och i och med att Hamas är en religiös terrorrörelse enligt vilken goda muslimer hamnar i himlen då de bekämpar de onda judarna, kommer krig mot Hamas med nödvändighet att drabba civila i en sällan skådad omfattning eftersom Hamas regerar i Gaza där man handlar med befolkningen enligt sina syften. Många civila offer är just det Hamas önskar. Skaale uttrycker det så: "Rushdie överlever mirakulöst, men blir blind på ena ögat. Israel förblindas också av attentatet, och kan inte se klart. Man går direkt i Hamas fälla. Vilket inte är så underligt. För Israel är omgivet av dödsfiender. Iran, Syrien, Hezbollah, Huthierna, miliser i Irak, Hamas ... Man har genom historien bara mirakulöst kunna överleva genom att slå hårt mot angräparn. I Israel är svaghet lika med utplånning. Därför fick Hamas det krig de önskade. Att kämpa mot en armé som gömmer sig i bostadsområden, i sjukhus och i tunnlar under jorden är omöjligt utan att civila drabbas – oavsett hur mycket man gör för att undgå det. Och Hamas perversa logik är, att ju fler som lemlästas och kan fotograferas och visas upp på TikTok, desto bättre. För Israel

kommer att få skulden – och världsopinionen emot sig. De som dör blir ju martyrer. Döda barn är *win-win* för Hamas."

Folketingsledamoten övergår sedan till att lyfta fram reaktionen i väst på det som sker: "En tsumani av inlägg på TikTok och Instagram har fått miljoner människor i väst att anta skarpa politiska meningar som inte baseras på kunskap och insikt, utan på impulser. Fällan har slagit igen. Jag är helt enig med regeringens ståndpunkt: kriget kostar för många civilas liv. Det måste få ett slut. Israel underskattade sin underjordiska fiende. Efter nio månader har man inte vunnit militärt, man har fått hela skulden för att Hamas offer sina egna medborgare, och demonstranter vänder sig inte bara mot Israel: många stöttar också Hamas! Den fruktansvärda slutsatsen är nu att döds-kulten har vunnit! Det är skrämmande. Tänk att det ropas *From the River to the Sea* [d.v.s. att judar skall drivas ut, från Jordanfloden till Medelhavet] i alla storstäder i väst. Att kampropet 'Globalisera Intifadan' ropas på våra universitet i Danmark. [...]

Skaale sätter sedan fingret på något mycket anmärkningsvärt och upprörande: de dubbla måttstockarnas reaktion. D.v.s. att de övergrepp man anser Israel gör sig skyldig till fördöms i det oändliga medan långt värre orätt som begås av andra aktörer i regionen knappast kommenteras alls i nyhetsflödet och i den allmänna debatten utan liksom accepteras som "sakernas tillstånd". Han skriver: "Vreden i väst väcks inte av de nära 400.000 som dött i kriget i Yemen. Eller de 15 miljoner som där lever på svältgränsen. Omvänt förhållande råder: 'Yemen, Yemen, hjälp oss! Angröp våra fartyg! Gör oss stolta!' Upprördheten gäller inte kvinnor i Iran som dödas för att kräva sina medborgerliga rättigheter. Eller den halv miljon människor som dött till följd av Putins och Assads bombningar i Syrien. Eller de miljoner som drivits i landsflykt. Vreden över att människor spärrats inne i Gaza riktar inte mot Egypten: det är Israels hus som skall öppnas [för palestinierna]. Dörren till Egyptens hus –

som är 50 gånger så stort – kan gärna vara stängt.” Efter att ha försvarat bildandet av staten Israel som nödvändigt för att judar skall leva i säkerhet betonar talaren att allt som sker där verkligen inte kan försvaras. Han fortsätter sedan: ”Betänk det absurda faktum att det i FN:s regi har uttalats långt fler fördömelser av Israel än av alla andra länder i världen sammantaget. Bara i Mellanöstern dödas och plågas människor mycket mer av andra länder än av Israel. Men Israel fördöms och fördöms och fördöms. I FN. I ländernas parlament. I tidningar. På gator och torg. [...] Fördömelserna av Israel bekräftar motsatsen av det som de uttalar. Nämligen att Israel – trots sina stora brister – är demokratiens lyktstolpe i Mellanöstern. Alla vet att despoterna i Yemen, Iran, Irak, Afghanistan, Saudi-Arabien, Libanon är bedövande likgiltiga om människor ropar på gatorna i städerna väst. Därför riktar sig inte protesterna mot mörkret i Kabul eller Teheran, utan mot ljuset i Tel Aviv.”

Uttrycket ”ljuset i Tel Aviv” är mycket illa valt! Likaså är Skaales framhävande (i icke ovan citerade delar) av det sekulariserade västerlandet som företrädare för det goda i tillvaron, knappast i överensstämmelse med ett kristet perspektiv. Varken i Tel Aviv eller i övriga västvärlden råder längre Skriftens normer och värderingar - tvärtom härskar Antikrists anda. En sida av bortvändheten från Guds ord är vantron att det moderna västvärlden kan skapa ett fridrike på jorden genom materialism och förakt för Guds bud. Därför väcker militärt våld otövrat av västländer som Israel ofta stor vrede bland vänsterliberala västlänningar. Hatet mot Israel är då sällan antisemitism, utan en oförmåga att inse att krig ibland är nödvändigt i en syndig värld för att förhindra större orätt. Denna vilshenhet leder till att opinionen i väst motarbetar den ur kristendomen framvuxna civilisation som är förutsättningen för dess existens. När så sker kan det vara en straffdom sänd från Gud mot folk som tidigare känt Honom men nu vänt Honom ryggen: ”Eftersom de inte satte värde på kunskapen om Gud, *utlämnade Gud dem åt ett ovärdigt sinnelag* ... de har blivit fyllda av all slags orättfärdighet, ondska, girighet och elakhet ...” (Rom 1:28f)

Patrik Toräng

Lite stiftshistoria

Det stora nödåret i Sörbygden 1868-69

Att varma och torra somrar inte är något nytt fenomen orsakat av sentida klimatförändringar, att våra fäder lärt sig att uthärda i nöd och hantera den med stor kreativitet, att den kristna överheten i vårt land även i forna tider sört för nödställda och att våra fäder i bönen sökt Herren Guds hjälp i svåra tider, det erinrar denna artikel om, som här återges något förkortad.

I en predikan på 15 sönd. e. Tref. över ämnet: Några förmanings- och trösteord i bekymmersamma tider, hållen i Källsjö och Fagereds kyrkor år 1868, skriver komminister B. A. Törnblom: ”Sörjen icke för edert liv, vad I skolen äta och dricka och icke för eder kropp, vad I skolen kläda eder med; är icke livet mer än maten och kroppen mer än kläderna? Denna förmaning är visserligen viktig och maktpåliggande i alla tider, men visserligen ännu mera än vanligt i närvarande tid, då årsväxten under den långvariga torkan blivit under medelmåttan och utsikten synes mörk för det kommande året. Både för människorna och för boskapen synes livsuppehållet ganska ringa, och kan möjligtvis förorsaka hunger.”

Härav finner vi, att även Hallands skogsbygd år 1868 var hemsökt av torka och missväxt. Dock var nöden där ej på långt när så svår som i Bohuslän. I synnerhet synes Sörbygdens härad, vilket sammanfaller med Krokstads pastorat, ha lidit mycket av torkan, enligt vad de gamle berättar. En förklaring härtill är, att havre var nästan det enda sädeslag, som där odlades, och det var just havreskörden som slog fel på grund av torkan. Det berättas, att när en bonde hade sått en halv tunna råg, frågade en granne: ”När skall du äta upp all den rågen?” Men varför odlades ej råg och vete? Jordan är mager och vintrarna var på den tiden hårda, så att innan konstgödningen kom till användning, lönade det sig överhuvud taget ej att odla råg, ännu mindre vete. Holmberg säger i ”Bohusläns beskrivning”, att jorden sällan belönar odlarens möda med större avkastning än efter 4:de kornet.

Havre var, som sagt, den vanliga brödsäden. Redan det säger åtskilligt. Man var även i goda tider ej van vid överflöd. Havren torkades i torkria, ”skräddes” och maldes, och

av mjölet bereddes ett gott tunnbröd, som tillsammans med mjölk utgjorde en närande föda. I synnerhet sur mjölk och tunnbröd var en utsökt sommarrätt. Det var andra förhållanden då än nu. Men blott havren gick till, var man nöjd och tillfreds. Man hade då en torftig men säker bärgning.

Men så kom det tunga och svåra året 1868. På hela sommaren föll intet regn. Havren kom aldrig upp. Vad det skulle betyda för en trakt, som för sin försörjning så gott som helt var beroende av detta sädeslag, låter bättre tänka sig än beskrivas. De som minnes år 1904, då förhållandet var något liknande i kustsocknarna, kan få en svag föreställning därom. Då kunde man få se stora havrefält alldeles svarta. Visserligen var man icke i detta fall beroende av havren till människoföda, men fodernöden var stor. Nödhjälpskommittéer måste tillsättas, som förmedlade anskaffning av foder från andra håll. Ända från Kalmatrakten kom järnväglaster med stråfoder.

Vi återvänder till 1868. Först någon gång i slutet av augusti kom det regn, följt av åska. Det var en söndag, berättar de gamle. Så livligt står denna tidens händelser för erinringen, att man minnes dagen det skedde. Någon lindring bereddes väl genom detta senkomna regn. Det gjorde gott för potatisen. De som hade satt rikligt med potatis och sått tillräckligt med råg var därför räddade från hungersnöden. Där havren ej förmultnat, t.ex. på lerbjör, grodde den nu och kom upp något, så att man där kunde beta kreaturen. Men kärna blev där ej. Bland den fattigare befolkningen, som var talrik, blev det stor nöd under den kommande vintern och våren. Man må besinna, att i Krokstads pastorat fanns vid den tiden över 6,000 invånare, alltså omkring dubbelt så stort antal som nu

[1933].

I sin nöd vände man sig till länets landshövding, som också höll möte med befolkningen, men han förklarade, att han ej kunde skaffa dem spannmål. Däremot lagade han så, att de fick någon hjälp av allmänna medel, "undsättningslån", för omläggning av backiga vägar, varigenom bereddes någon arbetsförtjänst. I Sanne socken omlades med hjälp av dylika medel "Prästbols klev" nära kyrkan och några backar å hemmanet Bergeröds ägor sommaren 1869. Detta blev ju alltid någon hjälp, ehuru långt ifrån tillräcklig att ens hålla nöden från dörarna. [...]

Nöden tvang den fattigaste befolkningen dels att begiva sig ut för att tiggas, dels att livnära sig med sådant som ej anses duga till människoföda. Hos kyrkoherde Dahl i Krokstads prästgård var en jämn ström av besökande dagarna i ände, som begärde och undfångades med mat eller fick litet mjöl i sin påse. En ännu levande hemmansägare har berättat, att i hans föräldrahem kunde ända till 12-14 personer om dagen, både gamla och barn, de flesta gamla, tiggas om mat. De brukade be om "en nypa mjöl eller en bit bröd". De fick också vanligen en brödleiv (tunnbröd) eller en tallrik mjölk. En förmögen bonde tillredde en särskild bakdeg när man bakade tunnbröd, och av denna skulle alla tiggare få en "lev". Svårast var det för dem som hade stora familjer. Det säges, att somliga gick omkring både natt och dag.

Liksom i våra faders tid, bakade man bröd av bark, s.k. barkbröd. Det var bark av furuträd, som därtill användes. Det grövsta barklagret borttogs, sedan avskalades den tunna bark, som ligger närmast intill trädet; den samma torkades, hackades och maldes till mjöl. I bästa fall inblandades vid malningen något råg. På samma sätt användes "toppar" av gran och fur. De senaste årsskotten avbröts och bereddes till mjöl. – Skogsägarna tyckte ej om denna hantering av skogen, men överheten lagade så, att ingen fick hindra detta. Även råghalm skar man till fint hackelse och malde hackelset till mjöl, sedan däri inblandats något råg eller havre. Kan man undra på att den som berättat det tillade: "Det rev mig i halsen, när jag skulle svälja det"?

Också malningen var en svår fråga, ty alla vattendrag var uttor-

kade. Till och med Kvistrumsälven var alldeles torr. Man fick köra ända till Halderud i Norge, beläget ½ mil från riksgården uppe i fjällbygden, men det var så mycket mäld och litet vatten, att det kunde dröja en hel vecka, innan man fick malt det lilla man haft dit i kärnan. Även de gamla handkvarnarna kom till användning, om vilka Gustaf Adolf yttrade: "Det är tull nog, då man mal så att armarna värka." På dessa malde man något litet i sänder, t.ex. till gröt för kvällen.

Ett aktningvärt bemödande att bringa hjälp i nöden förtjänar att räddas från glömskan. Den tiden var det ej så vanligt med importering av spannmål från utlandet. Men en söndag lät kronofogden Herman Julius Nordberg i Lilla Foss genom kungörelse i kyrkorna tillkännagiva, att han tagit hem en båtlast råg och att allmänheten finge en viss dag komma och köpa därav mot kontant likvid. Men vem hade kontant likvid? Några få förmögna. Det blev ett springande i stugorna för att få låna pengar, så att man kunde få något litet av den välkomna varan. När kronofogden om morgonen den utsatta dagen kom ut och fick se alla fordonen, blev han förskräckt, ty gårdet var fullt av hästar och fordon. Förrådet räckte ej för så många. Hur skulle han fördela det? Men han fann på råd. Han lät var och en göra reda för hur många personer han hade i hushållet och räknade sedan ut, huru mycket han hade att lämna för varje person och fördelade förrådet i förhållande därtill. Vår tid skulle kalla det "ransonering". Med sin klokhet och rådighet lyckades han sålunda åvägabringa, att ingen fick köra den 2-4 mil långa vägen förgäves, utan var och en fick något litet med sig i kärnan. [...]

När sommaren 1869 nalkades, blev det någon ljusning, ty då kunde man livnära sig med grönfoder. Men alltjämt var man hänvisad till nödfallsåtgärder, som i sanning bar skäl för namnet. Man har berättat mig, att åkertistel, molla, gökärt m.m. plockades och kokades som kål. Kålen sönderhackades, i den sönderhackade kålen inblandades något mjöl och av degen bakades "kaka". Eller åt man kålen, med tillsats av något mjöl, som välling. De som ej tålde den maten fick gå ut i skogen och äta bär. Skogsbär, i synnerhet blåbär, blev en god näring under sommaren. [...]

Läsaren torde fråga, om någon förgicks av hunger. Därpå svarar de gamle, att så ej var fallet, men väl hände det, att somliga blev sjuka av den otjänliga födan. För torpare med många barn var det bekymmersamt. Men Gud välsignade deras flit och omtänksamhet, så att ingen dukade under. Man kan vara viss om att i gudfruktiga hem både bad man om dagligt bröd och tackade Gud därför.

Men nödåret lämnade länge spår efter sig, icke minst hos bönderna. Den svåra missväxten vållade, att en stor del av dem ej kunde klara upp sina skulder, utan måste gå ifrån sina gårdar. Året 1869 utlystes den ena exekutiva auktionen efter den andra å jordbruksfastigheter. Ofta anmäldes sig ingen köpare, vadan auktion lystes å samma fastighet flera gånger. Ja, en söndag – den var den 26 september 1869 – lystes exekutiv auktion på icke mindre än femton jordbruksfastigheter i Sörbygdens härad, icke blott mindre, utan även medelstora gårdar.

Sådan är de gamles enkla, flärdlösa skildring av det stora nödåret. Det vore orätt att säga, att de färger, med vilka bilden tecknats, är starka. Tvärtom, det tysta, kärva tålmod, som man fick öva sig i och som alla syntes visa, lyser igenom. Därför ger den också anledning till många tankar och reflexioner. Hur är det nu? De flesta vill ej höra, att gudsfruktan i förening med förmöjsamhet är en stor vinning (1 Tim. 6: 6). Man tror ej heller, att en sådan nöd kan inträffa i vår civiliserade tid. De som levde under det stora världskriget (1914–18) fick visserligen en aning om att det kan bli hungersnöd, men sedan freden var slut, flödade åter mat och dryck rikligen. Är man nöjd och tackar Gud därför? Ack nej, denna tidens barn är ej nöjda med det dagliga brödet, utan de vill även ha bekvämligheter och nöjen, därför ropas det mest efter pengar och högre arbetslöner. Men vad hjälper det människan, om hon vinner hela världen och får dock skada till sin själ? Låt oss lära av det anförda att tacka Gud för det dagliga brödet och komma ihåg vad aposteln Paulus säger: "Hava vi föda och kläder, så må vi låta oss nöja därmed" (1 Tim. 6: 8).

Martin Thorén
Fr Julhälsningar till församlingarna
från präster i Göteborgs stift 1933

Kyrka på Dal

Dalsland, även kallat bara ”Dal” är ett av våra mindre landskap. Läns-tillhörighet har, med några undantag, varit Älvsborgs län t.o.m. 1997 och därefter Västra Götalands län. Undantagen har varit Dalboredden som fr.o.m. 1891 hör till Värmlands län och Valbo Ryr som 1967–1997 låg i Göteborgs och Bohus län.

Kyrkligt hör landskapet till Karlstads stift, sedan 1968 med ett undantag, Valbo Ryr. Antalet kyrksocknar har under historisk tid varit stabilt, och först under vårt eget århundrade har församlings-sammanslagningarna blivit många. Jag får antalet socknar till 42. Då är inte Tydje och Ämmeskog medräknade och Åmåls stads- och landsförsamlingar räknas som en. 1963 slogs Åmåls stads- och landsförsamlingar ihop, ett slags sammanslagning som varit vanlig i hela landet även om församlingsindelningen i övrigt varit rätt så oförändrad. Traditionellt har Dalsland haft tre kontrakt eller prosterier: Norra, Södra och Västra Dal. Gränserna har väl ändrats något under århundradenas lopp, men på 1900-talet såg det på kartan ut som en rak stapel i väster och två liggande lådor i öster. Nu på tjugohundratalet har det blivit ett enda kontrakt, Dalslands kontrakt. På Dal har vi alltså inte haft kontrakt med häradsnamn. Gränsregleringar skedde på 50-talet mellan Nössemark och Torrskog, Laxarby och Steneby samt Råggård och Ödskölt. Valbo Ryr överfördes alltså till O-län 1967 och till Foss pastorat i Göteborgs stift 1968.

Ämmeskog eller Dalboredden i Svanskog är en historia för sig. Där går riksvägen Stockholm-Oslo, E18, genom en bit av Dal som kyrkligt hör hemma i Silleruds (från 1815) och Svanskogs församlingar (redan på 1500-talet). Pastoratsändringar skedde i gången tid 1 maj. Då började det ecklesiastika året. Bland pastoratsändringar före 1962 kan några nämnas, även om man skall ha i minnet att sådant skedde redan på 1600-talet. Ärtemark avsåndrades t.ex. från Steneby 1867 och Laxarby från Edsleskog 1916. 1962 års stora pastoratsreglering berörde också Dal. År 1974 ändrades Edsleskogs pastorat till Fröskogs, sam-

tidig som Mo församling lades till Åmåls pastorat.

Under 2000-talet har sammanslagningarna ökat. I dagens läge består tre av fem kommuner (sex om Vänersborg räknas med) av en enda församling, som också är ett pastorat, vilket uppstått genom församlings- och pastoratssammanslagningar. Det är Dals-Ed, Åmål samt Färgelanda-Högsäter. I en del fall har sammanslagningarna skett i flera etapper. I Melleruds pastorat består församlingarna av de tidigare pastoraten. Bengtsfors kommun har två pastorat, Steneby vars gränser i princip har varit oförändrade sedan 1867, men som nu är en församling, och Ärtemarks pastorat som består av tre församlingar. Brålanda pastorat, som tillsammans med Frändefors ligger i samma kommun som västgötastaden Vänersborg, har nyligen blivit Brålandabygdens församling. Församlingar ännu helt oberörda av sammanslagningar under tjugohundratalet är Ärtemark, Torrskog, Skållerud och Frändefors.

Sockenkyrkorna har byggts från medeltid till 1900-talet. Sundals och Valbo Ryr samt Högsäter är de tre nyaste På Södra Dal hittar man de skifferklädda klockstaplarna. Nya kyrktorn har under de senaste hundra åren byggts i Rölanda och Rännelanda. Av träkyrkorna kan man framhålla Skållerud och Fröskog. I Ödskölt har man en mycket gammal, medeltida, kyrkklocka, dock odaterad.

Det finns kapell och småkyrkor, nämligen Bengtsfors i Ärtemark, Timmervik i Gestad, Klöveskog i Grinstad samt Gustavsfors i Torrskog. Billingsfors i Steneby har en brukskyrka, vilken tidvis haft en bruksförsamling eller egen kyrkobokföring. I Mellerud i Holm finns en kyrkolokal i kyrkans hus.

När jag skulle skriva ett specialarbete i gymnasiet behandlade jag schartauskt påverkade präster. Till Dal kom väckelsen från Bohuslän, till exempel från Krokstad, där Dahl och Thuresson var verksamma. Det medförde uppståndelse i pastorat på Dal. Man vandrade till predikanter i Krokstad och Uddevalla. Daniel Sillén i Gesäter, tidigare lågkyrklig, var påverkad av Thuresson. I Hög-

säters pastorat hittar vi A.G. Bergman och Gustaf Edner. I Färgelanda pastorat kan man nämna Bergendal, som sedermera kom till Ränneslöv och Cedergren komminister i Ödeborg. Johan Ferlin var kyrkoherde i Färgelanda, där han också var född. Han var visserligen dalbo, men var en av dem som efter att ha varit värmlandspräst blev pastor på Dal. Inte heller var han den ende Färgelanda-herde som har haft ett förflutet i Värmland. Forsberg i Ör (d. 1930 50 år gammal) var den senaste jag behandlade i specialarbetet. Han tog intryck av domprost Rexius i Göteborg. En udda präst var K J Alén (1816–1897), också han med schartausk inriktning, som blev aftonsångspredikant från 1876 i Brålanda och Sundals Ryr.

Det sades att det liksom gick en andlig eller kyrklig gräns utefter Dalslands Järnväg (DJ), alltså banan Sunnanå-Mellerud-Bäckefors-Ed-Kornsjö (i Enningdal, som en gång låg i samma pastorat som Naverstad). Banan utgår nu från Erikstad i stället, och de kyrkliga skillnaderna har säkert jämnats ut. Det fanns fler traditionellt frikyrkliga norr om denna linje, med Stora Bön i Järbo som ett av få undantag på södra sidan av banan. Jag läste en gång, det var nog i Karlstads stifts julbok, att i Värmland gällde första trosartikeln, medan det på Dal var andra artikeln som var viktigast. Det fanns på sydvästra Dal ett talesätt ”värmlandspräster”. Men det var nog inte alldeles ovanligt att en och annan värmlandspräst med åren blev annorlunda. Järbo hade bara tre präster under nästan 100 år: Jacobi, Sven Edner och Gunnar Imberg. Senare har genomströmningen varit större. T.o.m. den gammalkyrklige Arne Andersson hade en tid i Järbo mot slutet av 1900-talet. L M Engström i Bolstad bidrog till att unga män blev präster och han verkade för missionen. Han var den som skrev prästmötesavhandlingen för Karlstads stift en gång under J A Eklunds episkopat. Före detta Prästgymnasiet i Göteborg bär nu hans namn. Bolstad, där Engström var kyrkoherde, kämpade mycket för att få behålla katekesen i folkskolan.

Här tar jag upp ett litet antal präster i nyare tid.

Karl Gustaf Ankargren var i fyra år t.f. kyrkoherde i Torp. Före Torp var han i Värvik, och efter Torp kom han till Nol-Alafors och Närunga. En annan präst jag minns var Sten Sarge, prästvigningsskamrat med överhovpredikanten Carl Henrik Martling, vilket Martling själv berättar om i sina memoarer med den fyndiga titeln *Biskops vederlike*. Han flyttade från Rännelanda till Västervik 1964, men avled i tjänsten redan 1970. Hans änka Gunnel, f. 1924, nu bosatt i Snöstorps, har nu alltså varit änka i 54 år! En som flyttade i andra riktning var Helge Jarkman, tidigare komminister i Figeholm av Misterhults församling, som var kyrkoherde i Rölönda 1966–1976. Han gav ut en bok på Kyrkliga förbundets bokförlag. Dessutom skrev han skrifter om Rölönda pastorat. Som emeritus bodde han i Västervik. På andra sidan stifts- och landskapsgränsen var för övrigt en annan smålänning kyrkoherde i Naverstad samma tid, nämligen Ingevald Linde. Chester Åhsberg, en nyligen avliden bohurlänning som mest har tjänstgjort i Halland, avslutade sin aktiva prästtid i Rölönda fram till 1995. När jag som barn bodde i Färgelanda pastorat var Walter Beran några år kyrkoadjunkt i Ödeborg. Han kom närmast från Nordmark och flyttade sedan till Gärdhem och vidare till Önnestad. Beran var österrikare, jag gissar av judisk börd eftersom han kom till Sverige 1938 (vilket bekräftas i den nykomna boken *Erling Eidem, den personlige* av Anders Jarlert (s. 212)). Födelseorten var Brünn, det vill säga Brno i Tjeckien. Jag vill också nämna Frans Deréhn från Frändefors. Han tjänstgjorde under många år som komminister i Råggård, och bodde som emeritus i Uddevalla, varifrån han kunde komma för att på Dal vara söndagsvikarie.

Några mer bemärkta män inom kyrka och kultur har rötterna på Dal. Vi har poeten Nils Ferlin, vars farfar Johan var kyrkoherde i Färgelanda, latinprofessor och pater Anders Piltz vars far Constantin var kyrkoherde i samma pastorat samt professor Hugo Odeberg, som föddes i Åmål.

Stiftsgränsen har inte utgjort vattentäta skott. Förutom sambandet med kyrkligheten i Uddevalla och

Ord av rätta lärare

Schartau om helgelsen: Se på Jesus!

När de lyfte upp sina ögon såg de ingen utom Jesus allena. (Matt 17:8)

Då Jesus en gång med några av sina lärjungar gått avsides upp på ett berg, hände det att den tjänargestalt som Jesus antagit förbyttes i den konungsliga härlighet som hörde till honom alltifrån födelsen. Lärjungarna som var vana att se honom umgås med syndare fann honom nu i samtal med två av de fullkomligt rättfärdigas andar, två av invånarna

delvis i Vänersborg, finns det ju dalbor som blivit kyrkoherdar i Halland med flera landskap. När Gösta Nelson i Bokenäs dog 1958 kom han på Bohusläningens löpse-del, vilket en av provpredikanterna vid komministervalet i Färgelanda 1958 kunde se. Göstas son Henrik var komminister i Ödeborg 1968–1990. Han är dock inte den ende som prästvigt för Göteborgs stift och som haft en kortare eller längre tid på Dal.

Det har funnits, och finns förstås, åtskilliga kyrkomänniskor med olika inriktningar på Dal. Jag tar här fram smålänningen Emil Håkansson. Honom såg man alltid i Ödeborgs kyrka, han svarade på nattvardsförhör och han blev 99 år. På något sätt fick han möjlighet att med sina pengar stödja bland annat katekesen. En annan kyrkobesökare var riksdagsmannen Axel Rubbestad.

Kyrkligt har Dal ett samband med Värmland i Svealand, och har haft biskopen i Karlstad, medan man i andra avseenden hör hemma i Götaland. Det är inte bara i kyrkliga sammanhang man kunnat tala om Bohuslän-Dal.

Till sist vill jag påpeka att inom dåvarande Nordals, Sundals och Valbo häraders domsaga hölls tingspredikan inom Valbo härad å tingshuset i Tängelanda, inte i någon av kyrkorna. Det får påminna oss om rättfärdiggörelsen och ett påstående som jag vill stå för, nämligen *att Guds rike är mer som tingshuset än som sjukhuset*.

Anders Eliasson

i det himmelska Jerusalem [Moses och Elia] (Hebr 12:22f). De fann sig insvepta i en sky och blev överväldigade av glädje, men när de kom till sig igen och lyfte upp sina ögon såg de ingen utom Jesus allena.

När syndaren först får sina förståndsögon öppnade är de vända nedåt. Han se sitt osaliga och förtappade tillstånd. Han blygs och blir försagd. Så beskrivs en uppväckt själs nedslagenhet i Esra (9:6): ”Min Gud, jag skäms och blygs för att upplyfta mitt ansikte till dig, min Gud, ty våra missgärningar har växt oss över huvudet, och vår skuld är stor ända upp till himmelen”. Lagen tvingar människan att mest se på sig själv och driver henne att jämföra sitt fördärv med Guds helighet och sin skuld med Guds rättfärdighet.

Men sedan lyfter den helige Ande upp förståndsögonen till att se på Jesus allena. Kristi härlighet som genom evangeliets ord lyser i människans hjärta drar hennes tankar till Jesus, och Guds kärlek i hans löften upprättar det förskräckta hjärtat så att det vågar vända sig till Jesus.

Det är saligt när en troende själ i Ordet ser efter Jesus allena. Jesus är Ordets medelpunkt och huvudsak. Han är den som skrifterna vittnar om. När en människa under studiet av Guds ord kommit att se allt däri som ledande till Jesus eller härflytande från honom, då har hon träffat på den rätta skatten och funnit den dyrbara pärlan.

Det är saligt när den troende själen i bönen fäster sina upplyfta trosögon på Jesus allena, när den inte ser sig omkring efter sina kring-spridda tankar, inte bakom sig på Satan, som hotar med att hennes bön skall vara förgäves, inte inom sig på sin tröghet och ringa andakt, men ser upp över sig till Jesus, som sitter på Guds högra sida och manar gott för oss.

Såsom Jesus allena var huvudändamålet för Paulus predikan, så att han hade beslutat sig för att inte veta av något annat än det som hörde samman med Jesus, den korsfäste, så skall också mitt huvudföremål bli: **Jesus allena**

[...]

Jesus allena är nya födelsens grund, ty det är allenast tron på Jesus som medför hjärtats förändring. Det är det Paulus menar när han säger att Gud har satt oss med Jesus i den himmelska världen, i Kristus Jesus (Ef 2:6). Ty när människan har hela sin uppmärksamhet fäst på Jesus och på hans helighet, som han förvärvade, då han hade sin lust till Guds bud och med lust fullgjorde dem, då får hon Guds Ande, som ger henne en fullständig upplysning i Guds ord, då rättfärdighetens sol går upp för henne och Gud tar sin boning i själen och ger henne Guds sinne. Jesu sinnelag blir då hennes sinnelag, hans vilja blir hennes vilja, så att hon alltid vill vara och ibland kan vara ödmjuk som Jesus, saktmodig som Jesus, lydig som Jesus och renhjärtad som Jesus, eftersom hon i en ny födelse har fått ett rent hjärta, en ny frimodig ande och är så till sinnes som Kristis Jesus var.

III. *Jesus allena i helgelsen som dess kraft.*

Det är här, i helgelsen, som vår Herres Jesu Kristi kraft visar sig, ty Jesus är den som har förvärvat kraften till att avlägga den gamla människan och ikläda sig den nya. Om du skall kunna bli kvitt dina onda tankar, om du skall kunna dämpa dina onda begärelser, om du skall kunna bryta med dina gamla syndavanor, ja då finns det sannerligen ingen hjälp i himmelen eller på jorden annat än hos Jesus allena, Han har övervunnit synden, och genom honom kan du vinna en härlig seger i allt, ty han är Herren som helgar dig. Denna helgelse i Anden är en orygglig följd av hans försoning. Skulle du inte kunna stå emot synden utan åter måste falla i den, så vore förlåtelsen onyttig och försoningen förgäves. Men hans förtjänst är fullkomlig och hel. Därför har han uträttat, att det som blir dig tillräknat i rättfärdiggörelsen, det blir efter hand förverkligat hos dig i helgelsen. Jesus har i ditt ställe varit en rättfärdig människa, som haft lust till Guds alla bud, och det blir dig tillräknat som om du alltid hade varit sådan. Men han har också uträttat att du verkligen blir sådan och får mer och mer lust till Guds lag i din invärtes människa.

Ju mer en människans tro på Herren Jesus förökas, desto mer förkovras hon i goda gärningar. Det

förhåller sig inte så som du kanske tänker, att ju mer du kan vara akt-sam, saktmodig, from och tålig, dess mer tro och nåd skall Gud skänka dig, utan alldeles tvärtom. Ju mer Jesus blir stor och härlig för dig, ju mer omistlig han blir för dig, dess mer förkovras hos dig allt gott, som får sin kraft från honom. Ju mer tron som är kärlekens orsak förkovras, dess mer förkovras kärleken som är trons verkan.

Kärleken till Jesus är den förnämsta drivkraften i en omvänd människas helgelse. Det är kärleken till Jesus som gör att den troende människan under bedrövelsen böjer sig för Jesu goda vilja, så att hon tåligt bär sitt kors, när hennes Herre finner det nödvändigt för hennes tillväxt i helgelse. Liksom kändedomen om Kristi kärlek är främsta orsaken till att de trogna blir uppfyllda av all Guds fullhet (Ef 3:19). Så är det kärleken till Jesus som gör de mest lockande synder avskyvärda och förtar det svåra i de besvärligaste plikter. Det är kärleken till Jesus som gör att man älskar alla människor, därför att de är alla föremål för hans kärlek. Det är kärleken till Jesus som öppnar hjärtat till förtroende för dem man märker har samma kärlek. Det är kärleken till Jesus som dämpar vreden över den som förolämpat, som döda hatet och sätter den troende i stånd att älska sina ovänner, eftersom Jesus älskat dem, ja henne också då hon ännu var hans ovän.

Jesus är det yppersta och enda fullkomliga mönstret att i helighet efterfölja. Begär inte att vara som den eller den. Men bed om att du må likna Jesus. Efterapa inte andras gåvor och härma inte andras nådemått, men gå i din Frälsares fotspår. På den stråten skall du nå det som var avsett i din utkorelse: att formas efter Guds Sons bild och bli honom lik.

Vet du, säkre syndare, vem det är som du strider mot och du försmäddar? Det är inte Ordets tjänare som du motsäger, inte de människor som du för andliga sakers skull kallar vid öknamn. Utan det är Jesus allena, han vars ord talas till dig, hans vars lemmer det är du hånar. Var viss om att Jesus allena har makt att styra din ondska, döma dig, straffa dig. Hemskt blir det att på dödsbädden känna Sonens vrede. Förskräcklig blir åsynen av

Jesus, när du i uppståndelsen lyfter ditt huvud ur graven.

Ni bekymrade själar, ge akt på det ni har hört! Det är Jesus allena det gäller när ni skall bli väckta ur syndasömmen. Sök då inte efter mer ånger eller att förbättra ert levnads-sätt, utan sök Jesus allena. Ja, var skall ni finna frälsning utom hos er Frälsare? Var skulle ni finna salighet annat än i honom? I ingen annan finns den. Och när ni nu har funnit honom och i honom rättfärdighet och kraft, så att hans rättfärdighet blir ett stöd i anfäktelserna och hans kraft er hjälp i frestelserna, då har ni i honom nog, ty i honom har ni allt.

Och ni då, som en gång Jesu lärjungar, får se något av hans härlighet och smaka den tillkommande världens kraft, och denna härlighet sedan försvinner, se då varken efter Moses eller Elias, utan låt er nöja med nåden, att det går er som det står om lärjungarna: När de lyfte upp sina ögon såg de ingen utom Jesus allena. Och har Jesu frid varit er vederkvickelse och hans löften er nådesförsäkran, så skall det också ske, att när döden nalkas och era ögon inte mer kan se de ting som är här, då skall er själs ögon öppnas och begåvas med himmelsk klarhet att i den stora härligheten utan ände skåda, ansikte mot ansikte, Jesus allena. Amen.

Ur aftonsångspredikan Kristi Förklarings dag av Henric Schartau (Henric Schartau, *Tretton predikningar språkligt bearbetade för nutida läsare*, Kungälv 1999)

Henric Schartau

Biblisk katekes

Inb, 316 sid. 160:-

Tretton Predikningar

Inb. 120 sid. 120:-

Porto och emballage tillkommer.
Kontaktuppgifter på sidan 2.

Lilla katekesen med utveckling

Gottfrid Billing. En av männen bakom 1878 års katekesutveckling fördjupar katekesens lära om kyrkans tro och bekännelse. 309 sid. Inbunden 30:-

Porto och emballage tillkommer.
Kontaktuppgifter på sid. 2.

Vad lär oss Nya testamentet om kvinnans ställning i det kristna församlinglivet?

Då det i den kristendomens förkunelse heter: här är icke man eller kvinna (Gal. 3: 28), så innebär detta, att i det centralaste i kristendomen, i fråga om människans personliga ställning till Gud i och genom vår Herre och Frälsare Jesus Kristus, det icke finnes någon åtskillnad. Kvinnan äger fullkomlig religiös och etisk likställighet med mannen, är kallad till samma Guds nåd, delaktig i samma nådens medel, mottaglig för samma Andens gåvor. Synden i världen är oskiljaktigt knuten till den första kvinnans namn, men så har också nåden vid sin högsta uppenbarelse i världen funnit en anknytning i den högt benådade bland kvinnor, som fått bli moder till världens Frälsare. Därför kan kvinnan likaväl som mannen hinna till det största mått av förkovran i nåden, till den kananeiska kvinnans tro, till kärleken hos synderskan vid Jesu fötter, till Marias innerlighet i det personliga umgänget med Frälsaren, till den fattiga änkans offer-sinne, till den framhårdande troheten hos kvinnorna vid korset och graven, vilka stannade kvar, även när de manliga lärjungarna allesamman hade övergivit sin Frälsare och tagit till flykten. Och de kristna hjältarna i tro och kärlek och tålmod intill döden har i alla tider varit att räkna bland kvinnorna likaväl som bland männen, ja, många gånger har den av naturen svagare kvinnan genom Andens kraft kunnat visa det största kristliga hjältemodet.

Men med denna likställighet upphäver icke kristendomen den i Guds egen skapelseordning satta åtskillnaden. Och därför, när de åt kvinnorna förlånade gåvorna och krafterna skall komma till användning i församlingens tjänst, så hänvisar dem det Nya testamentet delvis till en mera tillbakadragen ställning, att allting enligt den apostoliska förmaningen må tillgå skickligt och ordentligt.

Förhållandet i den första kristna församlingen är i detta liksom i allt annat, som rör kristet församling-liv, till sina grunddrag normerande för alla tider, om också de yttre för-

hållandena kan gestalta sig mycket olika, så att det yttre församlingslivet får sin särskilda prägel för varje tid.

De kristna kvinnorna blir ofta nämnda i Nya testamentet, och det på ett sådant sätt, att vi kan förstå, vilken betydelse de hade för församlingens liv. Såsom de kvinnor, vilka hade följt Jesus ända från Galiléen, förblev Hans trognaste anhängare, och några av dessa före någon annan fick se Honom efter Hans uppståndelse och mottaga befallning om kungörandet av detta stora budskap. Så finner vi dem också under väntetiden mellan himmelfärden och andeutjutelsen bland den lilla skaran av 120 själar, som endröktigt framhårdade i bönen om Faderns löfte, och vilka hade sin samlingsplats i den sal i övre våningen, som omtalas i Apg. 1: 13. Hur många av de 3.000, som på den första pingstdagen anslöt sig till den församlingen, som utgjordes av kvinnor, är icke angivet, men att dessa allestädes, dit evangelium kom, utgjorde ett stort antal av den första kristna församlingens medlemmar och deltog med männen i det kristliga lidandet och den kristna kampen, framgår överallt av framställningen i Apostlagärningarna och de apostoliska breven.

Akta vi nu närmare på, vad Nya testamentet har att lära oss om kvinnans ställning i församlingen, så är därvid först att tänka på den verksamhet, som allra närmast är kvinnan anvisad, nämligen *i det kristna hemmet*. Kristendomen har, såsom redan sagts, icke upphävt utan helgat de av Gud satta naturliga ordningarna, och därför finner vi, att Nya testamentet har mycket att säga om de kristna hustrurnas, mödrarnas och döttrarnas närmast liggande husliga plikter; och just emedan kvinnan ännu mer än mannen har sin rot i denna inskränkta krets, inskärpas i sammanhang härmed förmaningarna, att hon skall låta lära sig i stillhet med alla undergivenhet (1 Tim. 2: 11), att hon icke skall lära andra (v. 12), att hon icke

skall offentligt uppträda och tala i gudstjänstförsamlingarna (1 Kor. 14: 34, 35). När det talas om sådana kvinnor, som ägnat sig åt ett församlingsarbete inom en vidsträckt krets, är det också vanligen ensamma kvinnor, som därigenom icke försummade några närmare plikter, såsom t.ex. de gamla änkorna, som omtalas i pastoralbrevet.

En sådan verksamhet i stillhet, närmast inom hemmets gränser, är dock därför icke mindre värdefull för Guds rike. En sann kristen kan aldrig leva fåfängt, icke heller för andra. Var han än är, måste han lysa som ett ljus i världen. Och om än ljusstaken är aldrig så låg och ljuset därför icke kan breda ut sig över så stort område, så kan det inom sin lilla krets lysa så mycket starkare och intrycken av en sann kristens umgängelse där bli djupare, vilket icke kan vara utan frukt för Guds rike, där det alltid mera kommer an på att gå på djupet än på bredden. Om det då finns kristna *hustrur*, vilka har den kvinnoprydnaden, som omtalas i 1 Tim. 2: 9, 1 Petr. 3: 1 ff, kristna *mödrar*, vilka i oskrymtad tro såsom Timoteus moder (2 Tim. 1: 5) uppfostrar sina barn i tukt och Herrens förmaning, kristna kvinnor *i tjänande ställning*, som genom lydnad, redbarhet och trohet pryder vår Frälsares lära (Tit. 2: 10), det arbete, som sådana kvinnor nedlägger var i sin vrå, får aldrig i Kristi församling underskattas eller anses för att vara Gud mindre behagligt. Kristi kyrka står sedan äldsta tider i största tacksamhetskuld till dess kvinnor, som i hemmets stilla undangömda värld i bön och tro och kärlekens gärningar varit medarbetare och medkämpar i den stora striden. Och om någon därför vill ägna sig åt församlingsarbete inom en vidsträckt krets, så får detta icke ske med försummande av hans närmast liggande plikter. Är kallelsen ifrån Gud, så banar Han nog vägen, så att du skall kunna följa den utan att du därför behöver överträda vare sig det fjärde budet i Guds lag eller någon annan Guds ordning.

Men Nya testamentet talar också om ett mera direkt *arbete i församlingens tjänst inom större kretsar*, även från kvinnornas sida. Vi läser t.ex. om *Dorkas*, som var rik på goda gärningar och allmosor (Apg. 9: 36 ff), om *Febe*, den bibliska ur bilden för kvinnlig diakoni (Rom. 16: 1), om *Maria*, Markus moder, vilken upplät sitt hus till gemensam mötesplats för de kristna (Apg. 12: 12), såsom även *Lydia* gjorde i Filippi (Apg. 16: 40). Då den apostoliska föreskriften var gällande, att kvinnan skulle tiga i församlingen, så kan vi veta, att kvinnor icke uppträdde och lärde vid de egentliga gudstjänsterna. Men profetians ande kunde utgjutas också över dem (Apg. 2: 17, 21: 9, 1 Kor. 11: 5), och det är nog säkert, att denna gåva togs i bruk vid de mindre sammankomsterna. Och i *Priskilla* (Apg. 18, Rom. 16:3, 1 Kor. 16: 19) finner vi en kvinnlig evangelist, Apollos lärarinna. För övrigt nämnes i Rom. 16 flera kvinnor, Maria, Persis, Tryfena och Tryfosa, om vilka det heter, att de arbetat i Herren, ett uttryck, som aposteln använder, då han talar om sig själv och sina medarbetare, vare sig det är fråga om evangelii tjänst eller något annat församlingsarbete.

Det finns således ett arbete i Herrens tjänst i församlingen, där Han vill använda de kristna kvinnorna, även utanför den trängsta kretsen, till sådant, som vi med nutida språkbruk kalla inre och yttre mission, när eljest gåvorna därtill är förhanden och inga närmare plikter försummas. Herren vill även i våra dagar finna en kristlig *Dorkas*, som i kärleken sömmar värmande kläder åt de nakna, en kristlig syster *Febe*, som gör diakonissans gärning bland församlingens fattiga och rika, en kristlig *Maria* och *Lydia*, eller kvinnor, som är i oberoende, välmående jordisk ställning och därför i större utsträckning än andra kan bereda hus och hem för församlingens arbete och ställa sig själva och sina ägodelar till tjänst för befrämjande av det stora verket, att Guds rike måtte bli uppbyggt allestädes, både här hemma och i hednavärlden, och en kristlig *Priskilla*, som inom de av Gud i Hans ord satta gränserna kan hjälpa till att lära de bortkomna Guds väg. Den kristna kyrkan har också i ganska stor utsträckning lämnat den kvinnliga lärogåvan utrymme. Vi tänker t.ex. på de många kvinnliga lärarinnorna i kristendom

vid högre och lägre skolor hemma och på missionsfälten. I vissa fall är dessa alldeles nödvändiga, såsom i de indiska zenanorna, där kvinnliga lärarinnor måste användas som de första missionärerna, om eljest evangelium skall komma fram till Indiens kvinnovärld. Och när den kristna församlingen allt fortfarande enligt Guds ord både har rum för och behov av kvinnor i sitt arbete, så må vi också hoppas, att den icke skall vädja förgäves, då den kallar på tjänande krafter för vår kyrkas diakoni och vår kyrkas mission.

Den kristna kyrkan själv är att likna vid den kvinna, som söker efter sin förlorade penning (Luk. 15). I detta den tjänande kärlekens verk skall icke minst de kristna kvinnorna vara med. Hör, hur en författare skildrar de första kristna kvinnornas deltagande i den stora kampen mellan kristendom och hedendom: "Såsom mödrar, som åt kyrkan uppfostrade hennes store män, såsom diakonissor, verkande i barmhärtighetens tjänst, såsom martyrer, som med männen tävlade om den oförgängliga kronan, överallt tjänande, bedjande, arbetande, tålande, på detta sätt har de deltagit i den stora kampens utkämpande och samnerligen, det är icke den minsta andelen av segern, som faller på deras lott." Den striden fortgår än i dag. Och du kristna kvinna är kallad med både till kampen och till kronan.

Carl Herman Thölén (1871-1942)

Ur *Julhälsningar till församlingarna i Göteborg* stift 1912

PRENUMERERA

på

Göteborgs Stifts-Tidning!

Eller ge den som gåva!

Helår: 350:-

Nyprenumerant och/eller gåvoprenumerant 275:- för helår.

Plusgiro 2 55 21-6

Kontakt: 0723-180941

gbgs.stifts.tidning@gmail.com

Officiellt

Tillsatta tjänster

Kpr i Varbergs och Falkenbergs kontrakt fr 1/1 2024: kh Staffan Orrdal, Falkenberg.

Km i Torsby fr 2/4: km Susanne Rothoff, Lundby.

Km i Sotenäs fr 1/3: km Hanna Brandt, Tanum.

Kh i Strömstad fr 29/4: kh Madeleine Myrström Kamb, Tanum.

Km i Lundby fr 1/6: padj Anders Hasselgren, past.

Km i Nylöse, Allhelgonakyrkan, fr 10/6: km Ingela Bergström, Lundby.

Bitr kh i Domkyrkopast, Domkyrkoförs, fr 15/6: km Annette Johansson, Torsby.

Diakon i Solberga fr 10/6: Anna Askland Wilhelmsson.

Km i Domkyrkopast, Domkyrkoförs, fr 1/7: km Annette Johansson, Torsby.

Kh i Solberga fr 1/9: km Per Gustav Hanner, Torslanda-Björlanda.

Avgår med pension

Fr 1/4 2025: kpr, kh Martin Lindh, Örgryte.

Avslutad tjänst

2/4: Km Mikael Hansen, Torsby.

Avlidna

Avliden 22/4: fd diakon i Ås Helfrid Åhsberg, Åskloster, f 1930.

Avliden 30/5: fd kh i Herrestad Håkan Nordlund, Uddevalla, f 1936. Prästvigd 1962, missiv till Uddevalla och Varberg, kadj i Kungälv 1964, km i Skredsvik, Herrestad, 1966, sjömanspräst i Rotterdam 1973, åter km i Skredsvik, Herrestad 1975 och kh i Herrestad 1980-2001.

Hustrun Eva Nordlund 1936-2019 blev 82 år, fadern kh Ewert Nordlund 1901-1980 blev 79 år och modern Elsa Nordlund född Rhedin 1908-2003 blev 94 år.

Nattvardsvin (I)

Här följer en översättning av en engelsk artikel om bruket av vin som element vid nattvardefirande. Den är författad år 2007 av Thomas M. Winger, pastor vid en konservativ luthersk kyrka i Canada (Lutheran Church of Canada – LCC) inför en pastorskonferens. Översättningen återger en något förkortad version av artikeln, där vissa fotnoter är inarbetade i texten. Den följs av några kommentarer av undertecknad.

”Bruket av druvjuice vid firande av Herrens nattvard i en av vårt distrikts församlingar har förorsakat stor upprördhet och hotar vår gemenskap på den plats där denna framträder som djupast. [...] Vår historiska, gemensamma pastorala praxis har varit att vid nattvardefirande uteslutande bruka naturligt bröd och naturligt vin, vilket följande anekdot från Martin Luthers bordssamtal får illustrera: 'När någon ville veta huruvida något annat kunde ges i stället för vin, då en sjuk person önskade sakramentet men inte kunde tåla vin p.g.a. illamående, svarade Martin Luther: 'Denna fråga har ofta ställts till mig och jag har alltid svarat som följer: Man skall inte använda något annat än vin. Om en person inte kan tåla vin, så fira då inte sakramentet överhuvudtaget, för att inte någon ny sed skall brukas eller införas.' (Vintern 1542-1543, AE 54:438)

Denna berättelse kullkastar vår moderna närsynthet, som tar för givet att vi i vår tid är de första som haft att ta ställning till sådana pastorala frågor. Men varför ser vår gemensamma praxis ut som den gör? Vilka är de bibliska och historiska skälen för att vår kyrka lägger en sådan vikt vid att uteslutande bruka naturligt vin vid firandet av Herrens måltid? Det som nu följer är en framställning av historiska, bibliska och dogmatiska fakta och resonemang som motiverar vår pastorala praxis.

Herren instiftade den Heliga nattvarden, då han för sista gången firade påsk med sina lärjungar. Även

om forskare har ifrågasatt detta, måste man slå fast att de synoptiska evangelierna är tydliga på denna punkt: Den judiska påskmåltiden är det historiska sammanhang i vilket vi har att studera instiftandet av detta sakrament.

Dessvärre är Gamla testamentet inte till någon hjälp för vår undersökning. Där sägs inget om en bägare med vin under påskmåltiden. Andra Mosebok kap. 12 talar bara om det osyrade brödet, bittra örter och ett lamm eller en get. För att få en förklaring av betydelsen av bägaren med vin är vi hänvisade till rabbiniska skrifter.

Mishna – en skriftsamling redigerad under det andra århundradet e.Kr. som innehåller äldre, muntligt traderad undervisning – slår fast att ”även den fattigaste i Israel får inte äta om inte han får sitta till bords. Och man får inte servera dem mindre än fyra bägare vin att dricka, även om det är från de fattigas bord (*Moed Pesahim*, 10:1). I hela textsammanhanget kallas innehållet i bärgarna utan undantag för ”vin” (*hayayin*). Ibland talar man om vinet som blandat, dvs. utspätt med vatten. Den tredje bägaren, känd som välsignelsens bägare (den kallas så då det sägs att när man blandat den tredje bägaren åt husfadern, uttalade han välsignelsen över måltiden), anses vara den bägare som Herren välsignade.

Tosefta Moed, en senare tillkommen kommentar till *Mishna*, resonerar sig fram till att bärgarna måste innehålla ¼ log, d.v.s. 75 ml vin, oavsett om det var icke utspätt eller utspätt, nytt eller gammalt. Rabbi Judah säger: ”Vinet kan späs ut under förutsättning att det ser ut som vin och smakar vin” (10:1). Här kan vi konstatera följande: Det må vara gammalt eller nytt vin, bra eller dåligt vin, utspätt eller outspätt vin – men det måste vara riktigt vin och detta förhållande måste vara tydligt för alla som deltar i måltiden.

En log är 300 ml. Forskaren Joachim Jeremias för ett resonemang huruvida varje gäst vid påskmål-

tiden drack ur sin egen bägare eller om en gemensam bägare skickades runt mellan måltidsgästerna. Jeremias menar att den tidiga judiska seden var att bordsgästerna drack ur en gemensam bägare. Då är 75 ml knappast är tillräckligt för att var och en skall få en munfull vin. Det är mer troligt att bägaren fylldes på under det att den gick runt bland gästerna. Hur som helst visar Nya testamentets ord om nattvardens instiftelse tydligt, att man vid det tillfället drack ur en gemensam bägare (Mt. 26:27; Mk 14:23; Lk. 22:17.20; 1 Kor. 10:16; 11:25-27)

Toseftan fortsätter med att förklara varför vinet är ett inslag i påskmåltiden: ”Vinet är anledningen till uttalandet av välsignelsen för dagen ... A. Det är en religiös plikt för en man att ge glädje åt sina barn och sitt husfolk under festen. B. Vad är det som ger dem glädje? Det är vinet eftersom det står skrivet, att vinet gläder en människas hjärta (Ps 104:15).” (10:3-4).

Betoningen av glädjen visar att det avgörande med vinet i detta sammanhang är att det innehåller alkohol, att det ger rus. Detta styrks också av att man skall inta så mycket som fyra bägare vin.

Hur skulle man då förhålla sig till dem som inte klarade av en sådan mängd alkohol? Rabbi Judah säger: ”[Man skall ge åt] kvinnorna det som är lämpligt för dem, och till barnen vad som är lämpligt för dem (*Tosefta Moed* 10:4). Han ger ingen ytterligare förklaring till vad detta innebär, men eftersom han tidigare hade nämnt möjligheten att späda ut vinet med vatten, förefaller det som att det är detta han avser.

Joachim Jeremias har poängterat, att man i det gamla Israel till vardags drack vatten. Frukosten bestod av ”bröd med salt och ett krus med vatten”. Även vid huvudmålet var bröd och vatten huvudinslagen. Jesu ord till kvinnan vid Sykars brunn (Joh kap. 4) bekräftar att vatten var basdrycken i livet. Vinet tjänade alltså en annan funktion. Om man bortser från nattvardsmåltiden nämner det nytestamentliga vittnesbör-

det två tillfällen då Jesus drack vin. I Matt. 11:9 talas om hur Jesus festar med publikaner och syndare. I Johannesevangeliet kap. 2 förser Jesus bröllopsgästerna i Kana med kopiösa mängder vin av hög kvalitet. Jeremias drar slutsatsen, att Jesus drack vin vid de festmåltider han inbjöds till, annars drack han vatten på sedvanligt sätt.

Vid den sista måltiden är det anorlunda. Här är det varje deltagares plikt att dricka vin – fyra bågare enligt *Mishna*. Det råder inget tvivel om att Jesus och hans lärjungar följer denna bestämmelse vid sitt påskfirande. Innehållet i den bågare som Jesus välsignade och sedan lät skicka runt, var vin!

Det är även möjligt att bruket av vin associerades med medicinskt helande, eftersom vin ofta användes tillsammans med olja för att rena och hela (Luk 10:34). Säkert är att profeternas budskap talade om vinnets gåva som ett inslag i den messianska tidsåldern (t.ex. Jes 25:6-7). Den nya era mot vilken påskmåltiden pekade, och vars fullbordning inleddes med Kristi vinunder i Kana och som får sin fortsättning i Herrens måltid (jfr. Luk 22:14-18)

Vilken sorts vin Kristus brukade kan inte bestämmas med säkerhet. Jeremias, som har en symbolisk förståelse av nattvarden, förmodar att det måste ha varit rött vin. Han drar slutsatsen att om vinet representerar blod måste det ha varit rött vin. Vi lutheraner delar inte denna uppfattning. Såsom Jeremias påvisat utifrån Talmud var vitt, rött och ”svart” vin utan vidare att tillgå [...]. Detta talar emot att nattvardsvinet måste ha haft en bestämd färg. Det kan nämnas att i förmodern tid brukades i Tyskland i allmänhet vitt vin som nattvardselement. Detta dels för att vitt vin i allmänhet var lättare att få tag i, och dels av konfessionella skäl, för att manifesteras att man tog avstånd från den symboliska, reformerta tolkningen av Jesu instiftelseord.

Översättning PT.

Fortsättning i nästa nummer.

Tidigare publicerad i GST 2/2013.

Sann helgelse

En kristen ställde nyligen en skriftlig fråga av följande slag till mig. Den berör den dagliga helgelsen och framstegen i den. Jag tror nog att det vore behövt för oss alla att fundera över hur den gode och nådige Gudens vilja skulle förverkligas i våra liv på bästa sätt. Det är inte alltid lätt att tillämpa hans ord i vår egen vardag. Därför publicerar vi här frågan och svaret som gavs på den.

I tankarna bekymrar jag mig över hur man kan fly från synden och lita på försoningsverket. Jag förstår inte när det bildligt talat är bäst att ”hugga av handen” och när det helt enkelt räcker med att be om förlåtelse för synden för att suddas ut saken och fortsätta framåt utan egna gärningar. Om en människa i sina tankar t.ex. känner sig högfärdig över sitt utseende, sin förmögenhet, sina förmågor eller gener och tänker att ens nästa inte är lika fantastisk och begåvad. Ett sådant här högmodigt tankesätt är helt enkelt motbjudande och fel, så borde man då utöver bönen om förlåtelse också försöka att helga sig och inte unna sig att exempelvis ägna sig åt att vårda sitt yttre, för att på så vis undvika att ge näring åt högmodet och döda det genom att neka sig själv detta?

Svar:

I allmänhet utgår man från modellen ”att straffa”, och i värsta fall från modellen ”att hota med helvetet”. Eftersom du är en så motbjudande syndare, så behöver man nu predika sig själv ner i förtappelsens virvlar och stanna där för att lida av sin eländiga förtappelse. När kommer du att slippa ut därifrån? Om man sedan försöker förändra sig själv innan man vågar sig ut så kommer man aldrig ut, utan blir kvar där i mörkret. Med sina gärningar kommer man inte längre. Jag menar att det är mycket bättre, och egentligen den enda vägen framåt att efara Guds godhet och kärlek. Du är älskad av honom som en sådan där ond och motbjudande syndare samt benådad genom hans nåd. Gläd dig över det.. Och helga däref-

ter dina gåvor så att Gud kan använda dem! Dölj dem alltså inte. Det vore verkligen från djävulen. Om du har mycket visdom så använd den till förmån för andra. Du kommer säkert att finnas människor omkring dig som irriterar och retar dig. Då kan du börja att döda ditt kött på ett rätt sätt genom att hjälpa dem trots allt. Om du har pengar och tillgångar så att du till och med kan dela med dig, så dela för all del med dig. Sök efter goda anledningar och sätt pengarna i rullning så att det gör ont. Du kommer mycket snabbt att märka att man på så vis verkligen helgas och kommer vidare på trons väg. Om du är utrustad med en skönhetsdrottningens utseende så visa för världen att du inte fläker ut din söthet för världen, utan helgar ditt äktenskap såsom det är föreskrivet och tar emot barnen för att uppfostra dem åt din Herre. Om du är med i ”all stars-laget” så spela och kicka in tusen mål, men fira inte din storhet med ”blöta kvällar”, utan visa upp ett exempel av ett annat slag, och berätta varför du gör så. Det är säkert att detta kommer att döda ditt kött bättre än alla de där eländiga och tölpaktiga sätten att ”straffa” din egen ondska med egenhändigt fabricerade botövningar, som inte är något annat än en högmodig människas behov av att klä sig i ”en grå munkkåpa” och visa sig hyperfrom i den. Jag uppmuntrar dig alltså att leva som troende och att tacka Gud för alla dina gåvor och använda dem på ett nyttigt sätt till hans ära.

Timo Laato

Timo Laato:

Följ mig!

*Pastoral perspektiv
i bergspredikan*

Häftad, 230 sidor (2011). 160:-

Varför kommer väckelsen (inte)?

Häftad, 54 sidor (2017). 50:-

*Porto och emballage tillkommer.
Kontaktuppgifter på sidan 2.*

Nr 4

B POSTTIDNING
Ej retur

Lutherstiftelsens årssammankomst 2024

Lördagen 24 augusti

Plats: Församlingsfakulteten i Göteborg, Ekmansgatan 3

Program:

10.00 Gudstjänst. Kh Sveinung Eriksen

Kaffe i lokalerna. Medtag kaffekorg

11.15 Föredrag: "Vår lutherska gudstjänst – alltid lika aktuell?"
Patrik Toräng

12.15 Årsstämma

12.45 Andakt: katekesförklaring. Kh.em. Carl Sixten Block

Offer till Lutherstiftelsens arbete

Evangelisk Litteraturmission – SCRIPTURA

Efter Lutherstiftelsens årssammankomst hålls
Scripturas årsmöte, 13.15-14.30.

För mer information:

Lutherstiftelsens årssammankomst; ordf. Patrik Toräng 070 615 11 61
SCRIPTURAS årsmöte; ordf. Roland Gustafsson 076 165 15 59

advokat Andreas Stenkar Karlgren
010-762 04 00 | www.ives.se

Tänk på att meddela ändrad adress

Göteborgs Stifts-Tidning får inte längre returer av tidningar som inte kunnat delas ut.

V.g. meddela vid behov ändrad eller korrigerad adress till:

gbgs.stifts.tidning@gmail.com

Telefon: 0723-180941

Göteborgs Stifts-Tidning
Ekmansgatan 3 411 32 Göteborg

Missionsmöte i Tidersrum 18 augusti 2024

11.00 Högmässa. Skriftetalare och liturg A Eliasson, predikant Per Gustafsson.

Servering

Avslutning med predikan, Ruben Skov Jensen.

N Vi-Tidersrums ev. luth. missionsförening.

0435-503 16, 070-215 82 83

Tack för alla gåvor!

Göteborgs Stifts-Tidning

Plusgiro 2 55 21-6

Prästkassan

Plusgiro 34 65 56-4

Lutherstiftelsen

Plusgiro 49 12 14-3

Bankgiro 340-5826

Redaktionen önskar

våra läsare

ett välsignat sommar

Nummer 5
planeras utkomma
fredagen den
23 augusti 2024.